

LAKI VAIKO EVANKELIUMI?

VIISI ESITELMÄÄ

Ruusu-Ristin kesäkurssilla
v. 1930
pitänyt

PEKKA ERVAST

RUUSU-RISTI

Hyvinkää 1936
Hyvinkään Kirjapaino O.Y.

SISÄLLYSLUETTELO:

- I Kristillisen kulttuurin sisäinen ristiriita
- II Kristus vanhoissa kulttuureissa
- III Vanhan Liiton tie Kristuksen luo
- IV Uuden Liiton tie Kristuksen luo
- V Tulevaisuuden Totuuden temppeli

I

Kristillisen kulttuurin sisäinen ristiriita

Meidän kristillisellä kulttuurillamme on eräs ominainen piirre, jota emme ole voineet huomata muinaisissa vanhoissa niin sanotuissa pakanallisissa kulttuureissa. Se on ilmestynyt meidän elämäämme ja maailmaan vasta kristillisenä aikakautena. Ja se erottaa meidän kristillisen elämämme, sekä ulkonaisen että sisäisen elämän suuressa määrässä vanhasta niisanotusta pakanallisesta elämästä. Tämä ominainen piirre on sielullinen, sisäinen ristiriitaisuus, joka ei ilmene ainoastaan ihmisten sisäisessä sieluelämässä vaan joka monella tavalla myöskin tulee näkyviin ihmisten ulkonaisessa elämässä. Ei meidän tarvitse asettaa minkäänlaiselle arvostelevalle tai tuomitsevalle kannalle. Me voimme vain puolueettomasti todeta tämän tosiseikan, ja me voimme sitten myöskin tutkia sen syitä. Tämä ristiriitaisuus ilmenee sisäisesti ihmisten sieluissa siinä, että miltei poikkeuksetta kaikki ihmiset kristillisissä valtakunnissa tuntevat ja tietävät sisässään jostain paremmasta; tuntevat ja tietävät sisässään jostain oikeammasta ja kauniimmasta kuin mitä he itse sitten osaavat toteuttaa elämässään. Kaikki tuntevat näissä meidän yhteiskunnissamme, että oikeastaan se tajunta hyvästä, oikeasta, kauniista, todellisesta, korkeammasta ja ihanteellisemmasta, joka meissä piilee, se tajunta, se tietoisuus ei saa tyydytystä meidän omassa eikä toisten käytännöllisessä elämässä. Sentähden on selitettykin, että ihmiskunta on vasta tällä kristillisellä ajalla tullut tietoiseksi omasta syntisyydestään. Ennen pakanamaailmassa ihmiset eivät tunteneet syntiä; eivät tunteneet pahaa samalla tavoin kuin me nyt. He eivät niin syvästi osanneet nähdä, mikä oli itsestä ja huonoa. He eivät niin korkealle osanneet kohottaa katsettaan pyhyteen, jumaluuteen ja hurskauteen. Ja sentähden ei ollut ennen maailmassa semmoisia sielullisia ristiriitaisuuksia, jotka nyt ovat ihmisten sieluissa. Nyt ihmiset tietävät, että he eivät ole semmoisia kuin heidän ehkä oikeastaan pitäisi olla. He eivät ole niin siveellisiä, niin hyviä ja niin oikeamielisiä. He eivät pysy niin totuudessa ja rehellisyydessä. He eivät osaa olla niin oikein kuin heidän pitäisi – tai ainakin niin kuin he näkevät, että ihmisten pitäisi olla. He tuntevat oman pienuutensa, syntisyytensä ja heikkoutensa. Ja tämä syvä synnintunto, on vasta tullut juuri kristinuskon kanssa; se on aivan kristillinen ilmiö. Se kuuluu tähän meidän kristilliseen kulttuuriimme. Ja sentäki sanotaan uskonnollisella taholla, että tämä meidän aikamme on rehellisempi entisiä aikoja. Sentähden me olemme pitemmällä sielullis-henkisessä kehityksessä. Meidän asenteemme maailmaan, Jumalaan on muuttunut toisenlaiseksi kuin mitä se oli ennen sentähden, että syvemmin tunnemme synnin ja kuinka puutteellisia ja heikkoja me ihmisinä olemme. Ihminen näkee ihanteen, täydellisuuden, totuuden, kauneuden, rakkauden . . . , mutta jos hän yrittääkään sitä toteuttaa, huomaa hän oman kykenemättömyytensä. Ja viisainta on, ettei ihminen niin korkealle yritä, vaan ainoastaan syvästi tuntee ja tunnustaa oman huonoutensa. Niin selitetään kristillisellä, uskonnollisella taholla. – Ja me olemme myöskin voineet itse tutkia historiallisesti tätä kristillistä aikaa; kuinka tuo ristiriitaisuus sielussa ja samalla tuo synnintunnon virallisesti oikeutetuksi tekeminen ja ihmisen virallisesti huonoksi leimaaminen – kuinka se on saanut aikaan ja synnyttänyt myös toisia, hyvin outoja yhteiskunnallisia ilmiöitä (yhteiskunnallisia jonkinlaisessa psyykkisessä merkityksessä). Olemme voineet huomata kuinka ihmiset kristillisellä ajalla samalla kun he ovat olleet tietoisia omasta syntisyydestään, ovat voineet tulla erittäin voimakkaasti tietoisiksi siitä, että he ovat oikeassa. Tämä on sangen merkillinen ilmiö kristikunnassa, kristillisessä kulttuurissa – tuo oikeuden sisäinen tunto, tieto siitä, että „ollaan oikeassa”.

Ihmiset sanovat: „Me olemme oikeassa. Me kristityt, jotka uskomme näin, olemme ehdottomasti oikeassa. Me tiedämme, kuka Jumala on, mitä varten tämä elämä on olemassa, kuinka ihmisten on pelastauduttava pahasta ja saavutettava iankaikkinen autuus. Me olemme saaneet ratkaisun näihin kaikkiin kysymyksiin ja tiedämme olevamme oikeassa. Me olemme niin oikeassa, että hyvin pahassa asemassa ovat kaikki ne, jotka eivät omaksu meidän oikeuskäsitystämme.”

Tämä merkillinen ilmiö kristikunnassa on saanut aikaan monenlaisia uskonsotia ja vainoja. Ajatelkaamme keskiajan kerettiläisvainoja. Satojatuhansia ja miljoonia ihmisiä poltettiin, piinattiin ja vainottiin keskiajalla sentakia, että he ajattelivat ja uskoivat asioista toisella tavalla kuin ne, jotka olivat ulkonaisessa maailmassa vallassa. Se kirkko, joka oli vallassa, määräsi, mitä ihmisten piti uskoa ja jos ken ei tahtonut niin uskoa, oli hänet ehdottomasti poltettava; sillä jollei häntä poltettu, hänen sielunsa joutui ikuiseen tuleen. Oli parempi pelastaa hänen sielunsa polttamalla ruumis. Sillä tavalla selittivät ja ajattelivat inkvisiittorit keskiajalla ja he vainosivat kovasti kaikkia toisia, jotka ajattelivat toisella tavalla kuin he itse. Vaikka sitten syntyi reformatio, vaikka Luther sai aikaan muutoksen kirkoissa ja uskonnollisissa oloissa, niin me tiedämme, etteivät protestantit päässeet tuosta tunteesta, että „me olemme oikeassa ja että tietysti täytyy myöskin olla semmoisia, jotka ovat väärässä ja joita meidän siis täytyy vainota”. Tiedämme, että juuri protestantisissa maissa alkoivat sitten niin sanotut noitavainot. Silloin poltettiin satojatuhansia ihmisiä sentakia, että he olivat muka salaliitossa paholaisen kanssa. Jos jonkun naisen tai lapsen huomattiin olevan tekemisissä näkymättömän maailman pahain ja julmain voimien kanssa, niin silloin ei ollut muuta keinoa pelastaa hänen sielunsa, kuin se vanha koeteltu keino, että poltettiin hänen ruumiinsa. Tuo on minusta niin kuvaava piirre kristillisessä kulttuurissa, tuo tunne, josta ruotsalaiset sanovat: „Rätt har jag”, tuo tunne siitä, että „Minä olen oikeassa. Ja koska minä olen oikeassa, niin voi niitä, jotka ovat väärässä.” Lopulta ihmisen täytyy päästä ja tulla siihen, jos hän on oikein kristillinen kultivoitu ihminen, että hän ei voi olla varma muusta kuin itsestään. Sentähden olemmekin nähneet, että kirkkojen ohella on syntynyt paljon lahkoja, jotka kaikki ajattelevat itsestään, että ne ovat oikeassa ja kaikki muut väärässä. On lahkoja, joissa yksi tai kaksi tai kolme ihmistä ajattelee, että he ovat oikeassa ja heidän täytyy sivistää toisia. Ja jos nuo toiset eivät ole alttiita opetuksille, niin he ajattelevat: „niin, meitä on ainakin kolme, jotka olemme varmat autuudestamme.” Tämä on niin ihmeellinen piirre tässä kristillisessä kulttuurissa, että todella tulee kysyneeksi, mikä on siihen syynä. Mikä on syynä tuohon sisäiseen ristiriitaan ja noihin ilmennyksiin, jotka ilmeisesti ovat jossain yhteydessä tuon sisäisen ristiriidan kanssa? Voimme nähdä ja huomata, katsellessamme kaikkein nerokkaimpia, kehittyneimpiä ja viisaimpia, lahjakkaimpia ihmisiä, kuinka heissäkin on ristiriitoja.

Jos otamme semmoisen ihmisen kuin ruotsalaisen runoilijan Viktor Rydberg'in esimerkiksi, niin me kaikki muistamme, että kaikki hänen kirjoituksensa uhkuvat mitä suurinta viisautta, rauhaa ja rakkautta. Hän on ihastunut vanhaan kreikkalaiseen kulttuuriin ja pikemmin katselee epäilevin silmin kristillistä uskontoa. Hänen kaikissa runoissaan vallitsee sopusointu ja rauha, ja tietysti siis hänen omassa sielussaan – koska hänen runonsa ja kirjoituksensa ovat ilmennyksiä hänen sielunelämästään – myöskin vallitsee tämmöinen ylimaallinen sopusointu, jumalallinen rauha ja rakkaus. – Kun joku kävi hänen luonaan ja puhui tästä, puhui ihailien Rydbergin kirjoista ja myöskin lausui, että Rydberg itse on ehdottomasti harmooninen ja korkealle kehittynyt olento, niin Rydberg hymyili surunvoittoisesti ja sanoi: „Oi, oi, ei se ole kuin toinen puoli minusta. Minussa on toinen puoli, eläin, sangen voimakkaana. Se ei tule runoissa esille; mutta ristiriitainen olento minä olen, vaikkakin minä teen noin paljon kaunista ja saan ilmi niin paljon kirjoissani.” – Ja se, joka tällä tavalla keskusteli Rydbergin kanssa, tunsu itsensä sangen hämmästyneeksi. – Ottakaamme tarkasteltavaksemme toinen ihminen, joka on tunnettu ihmisenä, ja josta on ajateltu, että hän oli harmooninen ja ehjä. Tarkoiton Goethea. Hänen kaikissa runoissaan vallitsee klassillinen, kreikkalainen sopusointu ja rauha, mutta hänkin valitti sitä, kuinka hänen sielunsa on rikkinäinen. Faustin sanat olivat samalla Goethen sanoja: „Kaksi sielua asuu minun rinnassani, toinen sielu kohottaa kätensä taivasta kohti, mutta toinen on kiinni maassa.” Ja hän valitti ystävälleen, kuinka hän on tavattoman tyytymätön itseensä, ja ihmetteli, kuinka hänen elämänsä oli kerrassaan toista, kuin se, mitä hän sisässään saattoi unelmoida.

Ja totta on, että tämmöistä ristiriitaisuutta emme näe muinaisissa kulttuureissa. Jos tutkimme esimerkiksi kreikkalais-roomalaista kulttuuria, huomaamme kuinka siellä ihailtiin kauneutta; eikä siellä kenenkään mieleen olisi juolahtanut, että kauneus olisi ollut väärää ja jumalatonta. Kaikki ihmiset tunsivat

olevansa ehjiä olentoja; ei heitä vaivannut synnintunto. He olivat yksinkertaisempia ihmisiä kuin me. Jos joku heistä oli paha ja roisto, niin oli hän sitä kokonaan. Hän oli todella sitä, mitä hän oli, ja se oli tavallaan kaunista. Jos joku tunsikin olevansa jalo, ei hän epäillyt itseään; hän oli jalo itsensä ja toistenkin mielestä. Myöhemmässä kreikkalaisessa ja roomalaisessa kirjallisuudessa alkaa jo näkyä ristiriitaisuutta sielussa. Ikäänkuin kysymysmerkki olisi asetettu ihmisten eteen. Mutta sitä ei ollut varhempina aikoina, vanhemmissa kulttuureissa Kreikassakaan. — Siksi me todella kysymme huolestuneina: „mitä tämä oikeastaan on; mistä tämä johtuu?” Ja silloin luulen, että meidän täytyy ensin saada vastaus aivan oloista itsestään: nykyiseltä ajalta, kristilliseltä kulttuurilta, kuin myös vanhalta ajalta ja kulttuurilta ennenkuin kaivamme syvemmältä. Sillä jonkinlainen vastaus tulee meille sangen pian, jos vähän ajattelemme. Kun ajattelemme kristillistä kulttuuriamme, sen ristiriitoja, sen ihmisten ja yksilöiden sisäistä tunnelmaa ja ristiriitoja ja kysymme: mistähän ne mahtavat johtua, mistä johtuu se, että meidän kulttuurissamme on enemmän vilppiä, petollisuutta, valhetta, kavaluutta, epätodellista kuin ennen; mistä johtuu, että meidän kulttuurissamme on ulkokultaisuutta paljon; niin emmeköhän saa vastausta sangen pian eräästä hyvin tunnetusta, mutta ehkä silti aina syrjäytetystä asiasta. Se asia on ihmisten tietämättömyys, jota he eivät tunnusta itselleen eikä toisilleen.

Kun käännyimme kirkon, sen ruhtinainien, piispojen ja pappien puoleen ja kysymme heiltä: „Tiedättekö, että te olette niin oikeassa kuin aina väitätte; tiedättekö todella olevanne oikeassa; tiedättekö, mitä te kansoille opettatte; tiedättekö, että se on totta?”; ja jos me aivankuin ravistamme heitä, emmekä päästä ennen kuin he vastaavat totuudenmukaisesti, niin heidän täytyy vastata: „Me emme tiedä”. — Siis niiden, jotka opettavat ja vuosisatain aikana ovat opettaneet ihmisille kristikunnassa, että on olemassa ikuinen kadotus; että Jumala on suuri julmuri, joka istuu taivaassa ja päättää kenen ihmisen hän syöksee helvetin tuleen; ja kuka ei usko, niin varjelkoon . . . kun kysymme: „Tiedättekö, että asiat on niin”, niiden ihmisten täytyy vastata, etteivät he tiedä, todellakaan eivät tiedä. He koettavat tietysti heti selittää, että eihän ihminen voi semmoista tietää. Ihmisen täytyy tyytyä jumalalliseen ilmoitukseen, joka on kirjoitettu raamattuun. Raamatun sana pitää paikkansa; sen puustavit ovat Jumalan piirtämiä. Raamatussa sanotaan, että se, joka ei usko, joutuu kadotukseen. — Ja siis me sanomme heille: „Te nojaamalla yhteen ainoaan kirjoitettuun kirjaan kaikessa sokeudessanne olette valmiit tuomitsemaan ihmiset helvetin tuleen ja polttamaan heidän ruumiinsa, ja kuitenkin te itse ette tiedä, onko semmoista ikuista helvetin tulta ollenkaan olemassa. Te olette uhkarohkeita olentoja te papit ja piispat ja te, jotka istutte paavin istuimella ja tuomitsette kansoja; te olette uhkarohkeita olentoja.” — Siihen he tietysti eivät saata mitään huomauttaa. Mutta meidän täytyy vain todeta, että tietämättömyyden pohjalle on kaikki rakennettu.

Kaikki se tavaton tuska, jota miljoonat ihmiset ovat tunteneet joko sen takia, etteivät ole osanneet uskoa tai että heitä on piinattu ja poltettu, koska eivät ole uskoneet, on johtunut — tietämättömyydestä. Kaikki ne uskonsodat, joita on käyty Jumalan ja Jumalan Pojan nimessä, Kristuksen lippua heiluttaen, ovat olleet aivan turhia, ihmisten toisiaan kiusaamista ja kiduttamista vain, koska ne ovat johtuneet tietämättömyydestä. Eivät ne ihmiset, jotka käännyttivät toisia, tienneet, oliko heillä totuus, oliko heidän jumalansa todella ollut olemassa; he olivat ainoastaan sokeasti siihen itseään suggeroineet ja olivat itselleen ja toisille sanoneet: „Niin on ja niin Jumala tahtoo, ja sentähden . . .”

Ja he ovat olleet tietämättömiä. On surkea se näytelmä, mikä meidän silmiemme eteen avautuu, kun katsellemme kristikunnan historiaa. Nyt me katsellemme sen nurjia puolia. Ja miksi, kysymme, ei muinaisina aikoina, vanhoissa kulttuureissa ollut mitään tämmöistä?

Ajatelkaamme esimerkiksi Rooman valtakuntaa Kristuksen aikana. Minkälainen oli Rooman valtakunta? Tavallisesti ajatellaan, että se oli mahdottoman pimeä ja barbaarinen valtakunta. Ajatellaan, ettei siinä ollut mitään sivistystä. Mutta kun katsellemme asioita historiallisesti, niin huomaamme, että Rooman valtakunnassa vallitsi täydellinen uskonvapaus. Siellä oli ymmärretty, että jumalat olivat ihmisten tekemiä ja luomia, ja siis — jokainen ihminen saakoon vapaasti palvoa omia jumaliaan. Suuressa Rooman

valtakunnassa vallitsi täydellinen suvaitsevaisuus. Temppeleitä rakennettiin kaikille jumalille ja valtakunnan viisaat virkamiehet kävivät uhraamassa kaikille jumalille, sillä he tiesivät, että tämä kaikki oli enemmän tai vähemmän ihmisten hommaa, ja he ajattelivat, että me ihmiset olemme sentähden kaikki samanlaisia ja yhtä suuren avun tarpeessa elämän edessä; mitä varten kävisimme sotaa semmoisen asian takia, mistä emme mitään tiedä. — Mutta voitte kysyä, eikö kristittyjä vainottu juuri uskonsa takia? Minkä takia keisari ja hänen virkamiehensä vainosivat kristittyjä; oliko se niin vaarallinen oppi? — Ei, — kyllä keisari oli aivan suvaitsevainen sille lempeälle puusepän pojalle, jota muutamien ihmisten teki mieli palvoa ja pitää kuninkaana. Tekihän eräs keisari ystävästään jumalan ja rakennutti hänelle temppelin määräten, että häntä piti palvoa — niinkuin muuten katoliset kirkotkin tekevät pyhimyksiä. Mitä siinä oli, jos jotkut ihmiset tahtoivat rakentaa jollekin puusepän pojalle temppelin; eihän se häirinnyt valtakunnan rauhaa. Hyvällä omallatunnolla saivat nekin krestiaanit palvella sitä jumalaa, jota tahtoivat. Mutta minkätähden heitä vainottiin? — Sentähden heitä vainottiin, että he kieltäytyivät sotapalveluksesta. Kristityt sanoivat: „Meidän Mestariimme, meidän Kristuksemme, jonka elämänoppia me seuraamme, sanoo: 'Ken miekkaan tarttuu, se miekkaan hukkuu', ja me kaikki kristityt olemme noudattaneet hänen oppiaan, niin ettemme vannolippuvalaa emmekä ota miekkaa käteemme”. — Siitä yksinkertaisesta syystä heitä vainottiin, sillä tämän oli kuin valtiorikos. Siitä syystä kristittyjä vainottiin. Siitä syystä kristittyjä, jotka Jeesusta seuraavat, vainotaan vielä tänäkin päivänä. Kun oli maailmansota käynnissä, niin Englannissa esimerkiksi, jossa kveekkarit opettivat, että kristitty ei voi kantaa miekkaa, kolmesataa nuorta miestä virui poliittisina vankeina vankilassa, jonne monet heistä kuolivatkin. Kun vuoden perästä kysyttiin: „Menettekö nyt rintamalle”, niin jotkut olivat masentuneita ja menivät rintamalle kuolemaan; mutta ne, jotka eivät menneet, teljettiin uudestaan vankeuteen. Semmoista ei ole tapahtunut ainoastaan pimeässä Venäjän valtakunnassa, jolloin duhobooreja vainottiin, teljettiin vankiloihin ja kidutettiin, vaan semmoista on voinut tapahtua meillä sivistyneessä Euroopassa maailmansodan aikana. Todellista Kristuksen seuraajaa on suosittu nyt yhtä vähän kuin Rooman valtakunnan aikana. Mutta, kun katselemme Rooman valtakuntaa, niin näemme, että se oli sivistynyt valtakunta, mutta se oli muuten rappeutunut, ettemme sieltä oikeastaan löydä syitä siihen, miksi vanhoissa kulttuureissa ei ollut ihmisillä ristiriitaisuuksia.

Mutta Egyptissä ja Intiassa ei ollut sellaista sisäistä ristiriitaa ja vallan ja oikeuden halua, jota olemme nähneet kristikunnassa siitä yksinkertaisesta syystä, että muinaisissa kulttuureissa yleisesti tiedettiin, ja julaistiin ja sanottiin: „Ihminen voi tietää niistä asioista, jotka ovat muuten meidän silmiltämme salassa. Ihminen voi tietää, kuinka on kuoleman jälkeen, mutta tämä tieto on sitä laatua, että sitä ei voi saavuttaa ilman suuria ponnistuksia ja valmistuksia.” Mutta silloinkin hyvin harvat ihmiset etsivät mitään semmoista tietoa. He tyytyivät siihen tietoon, että tietoa voi saavuttaa niistä asioista. „Luonnossa on paljon jumalia ja viisaat ovat näyttäneet meille, että luonnossa on paljon voimia, ja kuinka niitä voimia personoidaan jumalissa ja kuinka meidän ihmisten tulee olla hyvissä väleissä näiden voimien kanssa. Mutta tietoa on olemassa noissa mysteριοissa”.

Näin useat tyytyivät ajattelemaan.

Kaikissa vanhoissa kulttuureissa oli niinkutsuttuja mysteριοita, mutta niistä ei ole paljonkaan tietoa. Mutta jos te tutkitte niitä oppineita, jotka ovat kirjoittaneet niistä, voitte havaíta, että he kaikki tunnustavat niiden suuren merkityksen. Eivät ne olleet mitään näytelmiä, ainoastaan jumalallisia näytelmiä, joita vietettiin öisin ja joihin sai ottaa osaa, jos oli määrättyllä tavalla valmistanut itseään. Ne olivat muuta, koska vanhan ajan suuret kirjailijat ja runoilijat saattoivat yksimielisesti tunnustaa — kun he olivat tulleet vihityiksi esimerkiksi eley siläisiin mysteριοihin —, että merkillistä on tulla vihityksi mysteριοihin: silloinhan ihminen tietää, kuinka on kuoleman jälkeen ja silloin hän on perustanut itselleen hyvän olon ja elämän kuoleman jälkeen. Eivät semmoiset suuret filosofit kuin Plato, Cicero ja muut, olisi niin puhuneet, ellei heidän sanoissaan olisi jotain perää. Sen kaikki meidän oppineemme jo tunnustavat, ja sentähden ollaan nykyään sitä mieltä, että mysteriot ovat olleet sängen salaperäisiä laitoksia noissa muinaisissa kulttuureissa. Mutta mitä ne ovat olleet, sitä eivät ole osanneet ratkaista. Niistä on niin vähän tietoa — ja sitten: mitenkö voivat

noita asioita ymmärtää oppineet, joilla ei ole mitään tietoa semmoisista asioista, joista aina puhutaan mysterioiden yhteydessä. Mutta muinaisissa kulttuureissa oli erinomaisen tärkeä, huomattava ja suurimerkityksinen tuo seikka, että ihmiset eivät eläneet samassa tietämättömyydessä kuin nyt kristillisessä kulttuurissa. Eivät suuret kansanjoukot silloinkaan mitään erikoista tienneet, mutta he ymmärsivät sen seikan, että tietoa on saavutettavissa. Tämä kielletään kristillisessä kulttuurissa. Kristityt kirkot sanovat aina: „Tietoa ei voi saada.” Ja nuo sanat tuomitsevat kirkot ja lahkot. Nuo sanat tuomitsevat meidän kristillisen kulttuurimme, sillä tuollainen puhe on vaarallista. Jos minä sanon esimerkiksi: „Ei voida mitään tietää kuoleman jälkeisistä salaisuuksista”, silloinhan minä teen itseni mahdottoman suureksi tietäjäksi, sillä „minähän siis tiedän, ettei voi mitään tietää”. Se on vaarallista. Se on niinsanottua nöyryyttä, mutta itse asiassa uskomattoman suurta ylpeyttä ja itserakkautta, joka on ollut ominaista meidän kristilliselle kulttuurillemme.

II

Kristus vanhoissa kulttuureissa

Kristillisellä aikakaudella ja varsinkin kristillisellä kulttuurilla on, kuten edellä koetin kuvata, eräs ominainen piirre, ristiriitaisuus, joka ilmenee sekä yksilöiden että kansojen sieluelämässä ja joka on saanut aikaan paljon onnettomuutta elämässä. Tämän ristiriidan syitä koetimme myöskin selvittää ulkonaiselta kannalta. Etsimme sen syitä siitä tosiseikasta, että kristillisessä kulttuurissa on meidän henkisen elämämme tausta, meidän henkinen sivistyksemme, meidän uskonnollinen elämämme perustettu tietämättömyydelle. En tietysti tässä enää selitä ja toista niitä asioita, joita edellä jo koetin kuvata. Vastakohtaksi tälle meidän niin sanoakseni kristilliselle tietämättömyydellemme asetettiin se tieto, mikä oli muinaisissa kulttuureissa, se näkökanta, joka ennen oli kaikkien ihmisten tiedossa. Ja voimme yleisesti vielä mainita ja toistaa, että jos tässä kristillisessä kulttuurissa yleensä sanotaan, että ihminen ei voi mitään tietää elämän ja kuoleman salaisuuksista, Jumalan hengen syvyyksistä, niin noissa vanhoissa kulttuureissa oli yleisenä näkökantana, että ihminen saattaa näistä asioista hankkia itselleen tietoa, (ei tosin kuka tahansa, sillä semmoisen tiedon hankkiminen vaatii suurta ponnistusta, ja jokaisella ei ollut halua antautua semmoisiin ponnistuksiin). Mutta ihmiset kuitenkin yleensä uskoivat, kaikki sivistyneet ainakin, että niistä asioista, joita ihminen nyt pitää niin täydellisinä salaisuuksina, ettemme voi niistä mitään tietää, ihminen saattoi hankkia itselleen tietoa. Tämän tiedon symbooleina olivat muinaisissa kulttuureissa näkyväisessä maailmassa niin sanotut mysteerit. Niissä voimme saada valistusta, jos tahdoimme. Meillä ei ole tässä kristillisessä kulttuurissa mitään vastaavaa, sillä jos me puhumme kirkoista, tai yliopistoista, niin me tiedämme, että yliopistoista voi saada tietoa, mutta ainoastaan tämän näkyväisen elämän asioista, ei mitään tietoa näkymättömistä, ei mitään tietoa esimerkiksi kuoleman suhteen. Ja taas kirkoista ei voida liioin saada mitään tietoa korkeammista asioista, sillä kaikki kirkot julistavat yhdellä suulla, että on ainoastaan uskottava ja pidettävä totena, mitä kirkko näistä salaisuuksista julistaa ja ilmoittaa. Kirkon julistuksiin on uskottava! Voimme ymmärtää, että tällainen tietämättömyys on johtunut sekä materialismista että skeptisismistä. Muutama vuosikymmen sitten oli ainoastaan se ihminen oppinut tai sivistynyt, joka oli materialisti. Ei kukaan tiedemiestä saattanut olla „taikauskoinen”. Hänen täytyi olla henkisessä tai korkeammassa mitassa jumalankieltäjä ja hänen täytyi uskoa, että kun ihminen kuolee, niin kaikki on silloin lopussa. Materialismi oli silloin muotiasia. Nyt olemme eläneet muutamia vuosikymmeniä eteenpäin ja nyt ei sivistynyt ihminen ole enää materialisti, korkeintaan skeptikko. Ja se merkitsee, että hän ei oikeastaan usko mihinkään – mutta ei kielläkään mitään. „Kaikki voi olla mahdollista, mutta mitä se meitä liikuttaa; me ihmiset emme voi kuitenkaan mitään tietää. Me, jotka olemme oikein sivistyneitä ja hankimme itsellemme kaikenlaisia yliopistollisia arvoja, katselemme epäillen kaikkia vakaumuksia, maailmankatsomuksia ja uskontoja, sillä eihän ihminen voi oikeastaan mitään tietää. Ihmisen täytyy olla skeptikko, se on sivistyksen huippu”.

Me elämme kuin murrosajassa. On tulossa jotakin, joka samalla on sekä materialismin että skeptismin vastakohta. Me olemme siirtymässä aikaan, jolloin ihminen tulee enemmän spiritueliksi. Aletaan uskoa, että aine ei ole ainoa maailmassa. On olemassa myöskin henki, jota pidetään yhtenä olemuspuolena, mutta se henki luultavasti onkin voimakkaampi ainetta ja lopullinen voittaja. Me olemme siirtymässä semmoiseen aikaan, jolloin tunnustetaan, että hengessä piilee suurempi salaisuus kuin aineessa, että henki on luultavasti rikkaampi, että henki on lähempänä lopullista elämän salaisuutta kuin se, mitä me nimitämme aineeksi. Niin, tässä tulevassa aikakaudessa tullaan myöskin epäilemään itse aineen olemassaoloa. Sitä on jo taas alettu epäillä. Nyt jo on oppineita, jotka eivät tunnusta ainetta enää olevan olemassa: aine onkin paljasta voimaa. Ja lyhyt on matka voimasta älyyn. Ja koska ainetta ei ole ilman voimaa ja voimaa ei ole ilman älyä, niin lopulta tullaan siihen, että aine on pohjimmaltaan älyä eli järkeä. Kun siihen tullaan, niin lopulta

myöskin myönnetään, että henki on kaikista suurin salaisuus kaikessa tässä ilmenneessä. Henki on oikeastaan ainoa todellisuus tässä ilmenneessä. Merkillistä kyllä sanotaan, että uskonnoissa on väitetty juuri sillä tavalla; ei tietyksi kaikissa jokapäiväisissä kirkkojen uskonnoissa, mutta uskontojen alkuperäisissä opeissa on viitattu siihen, että Jumala on henki, olemassaolo on henkeä ja tajuntaa. – Kun nyt tahdomme tutkia syitä tähän sielulliseen ristiriitaisuuteen, mikä on niin olennainen meidän kristillisessä kulttuurissamme ja yleensä maailmassa tällä kristillisellä aikakaudella, kun tahdomme tutkia sen syvimpiä syitä, täytyy meidän silloin luopua materialismista ja skeptisismistä. Minä en osaisi ollenkaan esittää järkevällä ja käsitettävällä tavalla niitä asioita, joita tekee mieleni kuvata, jos me pysyisimme materialisteina tai skeptikkoina. Sillä nuo asiat ovat puhtaasti hengen asioita, niiden on väitetty johtuvan ihmisen tajunnassa olevasta jonkunlaisesta tiedosta. Täytyy turvautua vanhoihin kulttuureihin, turvautua juuri siihen vanhaan näkökantaan, että ihminen voi hankkia ja saada itselleen tietoa elämän salaisista asioista. Emme suinkaan voi jäädä sille kirkolliselle, kristilliselle kannalle, että ihmiselle tieto on mahdotonta. Meidän täytyy saada apua vanhoilta kulttuureilta, jos tahdomme ymmärtää meidän aikaamme ja ratkaista sen pulmia. Tämä merkitsee toisin sanoen, että meidän täytyy lähteä siitä lähtökohdasta, että ihminen voi saada tietoa.

Mikä käsitys meidän kristillisellä kulttuurillamme yleensä on Kristuksesta?

Kristus oli Jeesus Kristus. Se oli Jumala, joka ilmestyi maan päälle ja hävisi pois maailmasta. Se oli tuommoinen historiallinen tapahtuma pari tuhatta vuotta sitten. Jumala tuli akka maailmaan ja Jumala oli Jeesus Kristus. Jeesus Kristus oli kyllä ihminen näkyväisessä muodossa, mutta hänen inhimillisyytensä oli vähemmän ymmärrettävää kuin hänen jumalallisuutensa. Se, että hän oli Jumala, se vasta jotain merkitsi meidän kristilliselle kirkollemme.

Mutta tämä kysymys Kristuksesta on paljon laajempi ja syvempi kuin mitä meidän oma kristikuntamme tähän saakka on ymmärtänyt. Sen laajuus ja syvyys näkyy kyllä kristillisistä pyhistä kirjoituksista. Mutta niitä ei ole oikein ymmärrettykään siitä yksinkertaisesta syystä, että ne muka ovat asioita, joita ei saa tutkia. Kirkot ovat aina sanoneet, ettei saa tutkia ja ihminen ei kykene tutkimaan. Ja ihmistä on kielletty tutkimasta sellaisia asioita. Kuitenkin Paavali eräässä kirjeessään sanoo, että ihmisen henki tutkii Jumalan hengen syvyyksiä. Tätä ei ole otettu varteen. Jos joku ihminen kristillisellä ajalla on sanonut tutkivansa Jumalan hengen syvyyksiä ja väittänyt saavuttaneensa viisautta siinä, niin kirkko on aina katsonut velvollisuudekseen julistaa hänen oppinsa pannaan ja polttaa hänet. Tässä suhteessa kirkot ovat aina kieltäneet omat pyhät kirjansa.

Kirje Hebrealaisille alkaa muutamilla säkeillä jotka kuvaavat elävästi sitä Kristusta, josta tahdon vähän puhua:

„Sittenkun Jumala muinoin monin erin ja monin tavoin oli puhunut isille profeettojen kautta, on Hän näinä viimeisinä päivinä puhunut meille Poikansa kautta, jonka hän on pannut kaiken perilliseksi, jonka kautta hän myös maailmat loi, ja joka, ollen Hänen kirkkautensa säteily ja Hänen olemuksensa perikuva ja kantaen kaikki voimansa sanalla, on, sittenkun oli itse kauttansa toimittanut puhdistuksen synneistä, istuutunut Majesteetin oikealle puolelle korkeuksissa, ja tullut enkeleitä niin paljon paremmaksi kun hänen perimänsä nimi on jalompi kuin heidän.”

Tällä lauseella alkaa Hebrealaiskirje, jossa kuvastuu se käsitys Kristuksesta, mikä oli vanhoilla kulttuureilla ja vanhoissa mysterioissa. Se käsitys Kristuksesta, joka on sangen symbolinen, piiloutuu meidän kristilliseen käsityksemme, sillä tässähän selvästi puhutaan Kristuksesta – Poika – Poikansa kautta. Ja sanotaan, että hänen kauttansa maailma luotiin. Muistamme, että Johannes evankeliumissaan puhuu sanasta, jonka kautta kaikki luotiin, ja kuinka se sana tuli lihaksi ja ilmestyi meidän keskellemme. Me olemme ymmärtäneet, että tämä sana oli Kristus Jeesus, joka ilmestyi maan päälle. Mutta ei ole syvemmin tutkittu tätä salaisuutta. – Mikä on Poika, mikä on Isä?

Kun Jeesus puhutteli Isää rukouksissaan ja yksinäisissä mietiskelyissään, kun Jeesus opetuslapsilleen puhui siitä Isästä, joka ei ollut ainoastaan hänen isänsä, vaan kaikkien meidän yhteinen Isämme, silloin Jeesus ei tietenkään puhunut mistään pienestä rajoitetusta jumalasta, vaan silloin hän puhui äärettömyyksen elämästä, suuresta jumaluudesta, joka täytti maailmankaikkeuden. Se ihmeellinen elämä, jota emme osaa ymmärtää emmekä arvostella, jonka yläpuolelle emme osaa nousta, niin että voisimme sitä määrittellä, se elämä sai Jeesuksen huulilla nimen „Isä”. Sillä tämä nimi kuvaa parhaiten meidän suhdettamme olemassaolon suurimpaan ja syvimpään salaisuuteen. Me olemme asettuneet elämän ulkopuolelle, menneet Jumalasta syrjään. Me sisimmässämme kuitenkin olemme aina itse elämässä, me elämme jumalallisessa elämässä. Ja kaunein nimitys tuolle elämälle, jonka osia ja ilmennyksiä me olemme, kaunein nimitys, jonka sille voimme keksiä on „Isä”. Me olemme hänestä syntyneet, ja me voimme myöskin ymmärtää sen, että me olemme hänen kaltaisiaan, olemme hänen kaltaisikseen syntyneet. Meidän elämämme tarkoitus ei voi olla mikään muu kuin tulla hänen pojikseen, tulla tietoisiksi siitä, että olemme hänen kaltaisiaan. Näin Jeesus kuvailee Jumalaa. – Ja mikä on Poika? – Poika on juuri se kuva eli tieto, mikä on Jumalan tajunnassa kaikista hänen lapsistaan. Koko tämä olemassaolo on Isän Jumalan lapsia ja koko tässä olemassaolossa, sekä näkyväisessä että näkymättömässä piilee Isän tajunnassa tieto siitä, mikä se oikeastaan on. Ja tätä Poikaa me jonkun verran ymmärrämme, tätä kuvaa, mikä on Isän Jumalan tajunnassa. Ymmärrämme, että se on meille vähitellen ilmoitettu. Ja se on ilmoitettuna aina saanut vastakaiun meidän sydämissämme ja tajunnoissamme. Tämä Jumalan Poika, joka tämän maailmankaikkeuden sisällä elää kuvana, se on täydellisyys, se on täydellinen ihminen. Se on semmoinen olento, joka on tietoinen siitä, että hän on Isän Poika; joka on täydellisesti koko olemuksessaan tietoinen siitä, että hän on Jumalan Poika ja että hänen elämänsä on elämää Isässä. Se on täydellisen ihmisen ihanne, se on taivaallinen ihminen tämän olemassaolon sisällä; se on taivaallinen ihminen, joka asuu Isän tajunnassa. Ja me voimme käsittää niin paljon hengen salaisuuksista, että ymmärrämme, ettei tämä taivaallinen ihminen ole mikään ajatuskuva tavallisessa merkityksessä, sillä tavalla kuin me ihmiset ajattelemme. – Se ei ole sellainen. Se on Jumalan Sana, se on Logos, se on järki, se on jumalallinen siemen, se on Jumalan perikuva kaikissa, se on elävä Jumalan Poika, se on elävä luomissana, jonka kautta kaikki on syntynyt, kehittynyt ja saavuttanut lopullisen päämääränsä. Ei se ole mikään kuollut mekaaninen ajatuskuva, ei mikään semmoinen kuin meidän ajatuksemme, vaan elävä salaisuus. Jumalan Poika, taivaallinen ihminen on ihanne siinä tajunnassa, joka on lähellä Jumalaa. Sillä elämän tasolla on tämän Jumalan Poika elävä todellisuus, ja kaikissa olemassaolon elävissä olennoissa on Jumalan Poika Jumalan kuvana eli siemenenä piilossa, kätkeytyneenä. Ei ole mitään elävää olentoa eikä kuollutta koko maailmankaikkeudessa, jossa ei olisi elävää Jumalan sanaa, jossa ei piilisi Jumalan Poika, johon ei olisi kätkeyty taivaallinen ihminen. Se on kaikkialla. Mutta mitenkä on meidän ymmärrettävä ihmiskuntamme suhde tähän taivaalliseen ihmiseen? – Tietysti sillä tavalla, että ihminen tässä näkyväisessä maailmassa, hän, jota syystä sanotaan luomakunnan kruunuksi, on ainoa olento, joka voi tulla eläväksi Jumalan Pojaksi, joka voi tulla tietoiseksi siitä taivaallisesta ihmisestä, Logoksesta, kosmisesta Kristuksesta, joka piilee hänessä. Eivät voi kukka, koira tai kivi tulla tietoiseksi siitä, että ne voivat tulla Jumalan Pojiksi; ne eivät ole saavuttaneet kehityksessään sitä tietoa. Mutta ihminen, luomakunnan kruunu, on saavuttanut semmoisen asteen pitkässä kehityksessään, että hänen hengessään voi syntyä elävä tieto siitä, että hän on jumalan poika, että hänessä elää taivaallinen ihminen, että hänessä elää Jumala. Ihminen ainoastaan on semmoinen olento. Me voimme sentähden ymmärtää, että tämä taivaallinen ihminen, tämä Logos, tämä kosminen Kristus on koko ajan, aikojen aamusta lähtien, siitä saakka kun ihmiskunta syntyi tämän maan päälle, odottanut ja odottanut, koska hän voisi puhjeta täyteen tajuntaan ja tietoisuuteen ihmisessä. Silloin täytyi ihmisen olla täydellinen; ihmisen täytyi olla taivaallisen ihmisen kuva täällä maan päällä. Ei ihminen, niin kauan kuin hän elää synnissä, himoissa ja itsekkyydessä, voi olla Jumalan Poika; ei ihminen silloin voi ilmentää taivaallista ihmistä, Logosta. Sentähden jumalan poika, elävä Kristus odotti näkymättömässä hengen maailmassa, odotti ja aina odotti: „Koska tulee se aika, että minä voin tulla ihmiskuntaan”. Ja sentähden sanotaan oikein tässä Hebrealaiskirjeessä, että noina muinaisina, kaukaisina aikoina oli jumalan poika, Jumala siellä salassa ja puhui profeettainsa kautta. Ei vielä ollut maan päällä poikaa, joka olisi voinut tuoda esille jumalan pojan, taivaallisen ihmisen, Isän salaisuutta. Oli vain profeettoja, jotka ottivat vastaan tätä taivaallista ihmistä niin paljon kuin he saattoivat. Jokainen profeetta

kykeni johonkin määrään ottamaan vastaan Kristusta itseensä. Pitkinä vuosituhansina, vuosimiljoonina suuret profeetat ja oppineet tietäjät aina ottivat jotain vastaan Kristuksesta. Ei tietysti käytetty sanaa „Kristus”; käytettiin monenlaisia toisiakin sanoja, erilaisia nimityksiä, kuten Intiassa „Maailman sielu”, myöhemmin „Taivaallinen Buddha”, mutta nimitykset eivät muuta asiaa. Jumalan Poika, jota nyt nimitämme kosmilliseksi Kristukseksi, on aina ollut ihmiskunnan takana ja puhui profeettain kautta. Ja mitä tämä jumalan poika, tämä Kristus aina puhui profeettain kautta? Hän puhui:

„Muistakaa ihmiset keitä te olette, muistakaa, että teidän ihmisinä tulee vaeltaa hyveen tiellä. Muistakaa, että ihmisinä teidän tulee kasvattaa itseänne henkisesti, kulkea hengen ja tiedon tietä. Muistakaa, että te ihmisinä luovutte paheesta ja itsekkyydestä ja pyritte kaikkeen hyvään.”

Tällä tavalla kaikki profeetat ovat puhuneet. Kristuksen ääni on kuulunut kaikkien suurten tietäjien, ihmisten poikain, profeettain suun kautta. Sentähden me emme saa koskaan ylimielisesti ja surkutellen ajatella vanhoja aikoja. Meidän ei tule ajatella muinaisten aikojen kulttuureita ja ihmiskunnan vaiheita siltä ylimielisen ylpeältä kannalta, että ihmisraukat silloin vaelsivat pimeydessä ja me vasta vaellamme valkeudessa. Sillä tavalla eivät suinkaan sivistyneet ihmiset enää ajattele. Mutta ennen opetettiin kristikunnassa, että pakanat joutuivat kadotukseen, tai sitten ehkä semmoiseen odotustilaan, mistä heidät ehkä vielä voidaan pelastaa.

Muistan, kun kävin koulua ja uskontotunnilla luettiin pakanoista, että meidän opettajamme sanoi: „Niin, niin, tietysti oikeastaan kaikki pakanat, ne sadat miljoonat ja sadattuhannet miljoonat ihmiset, jotka elivät ennen Kristusta, kaikki ne ovat kadotuksen omia. Mutta toivokaamme, että Jumalalla on joitain keinoja heidän pelastamiseksi. Kas, kun he elivät ennen Jumalan Pojan tuloa, niin heidän täytyi joutua kadotukseen”. – Niin, se oli loogillista, mutta hyvän opettajan sydän sanoi meille: „Toivokaamme, että Jumalalla on keinoja heidän pelastamiseksi; sanotaanhan, että Jeesus astui alas tuonelaan ja saarnasi vangituille sieluille. Eiköhän sillä tarkoiteta, että hän saarnasi pakanoille myös, (ajattelin silloin, että kyllä siinä oli kuulijakuntaa; kuinkahan se kuului siinä suuressa joukossa) ja ehkä siellä oli joku tilaisuudessa ottamaan vastaan hänen sanomansa; toivokaamme, että useimmat uskoivat.” – Mutta meidän mielessämme nousi oppositio: „Eihän kaikki voineet uskoa, sillä silloin ne pakanat olisivat joutuneet taivaaseen ja me nyt olisimme kadotuksen omia.” Me huomautimme semmoisesta ja opettaja sanoi: „Niitä asioita ei saa ajatella, niistä emme voi tietää mitään; niitä on sentähden kielletty pohtimasta”.

Totuudenetsijöinä, teosofeina, ruusunistiläisinä meidän tulee ymmärtää, että vanhoissa kulttuureissa oli aina tietoa siitä, mitä me nimitämme Kristukseksi, niissä oli aina tietoa Kosmillisesta Kristuksesta. Mutta myöhempinä aikoina juuri mysterioissa tuli tämä tieto Kosmillisesta Kristuksesta toisen luontoiseksi, se tuli tällöin tavallaan haikeaksi, ikävän täyttämäksi, sillä mysterioissa ymmärrettiin ja nähtiin, että nyt on tuleva aika, jolloin Kosmillisen Kristuksen piti laskeutua maan päälle ja tulla ilmi tässä ihmiskunnassa. Ja sitä aikaa rupesivat viisaat odottamaan kaiholla ja ikävällä. Ihmiskunnassa se alkoi näkyä jonkinlaisen ristiriidan alkuna sielussa. Se ilmeni sillä tavalla, että ihminen alkoi tuntee syntisyttään ja omantunnon ääntä. Se alkoi voimakkaammin kuulua kuin ennen. Mitään sellaista ei ollut varhempina aikoina. Ihminen alkoi kaivata pelastusta. Sentähden myöskin viisaat profetoivat, että uusi aika on tulossa lähivuosisatojen aikana; on tulossa aika, jolloin tuo suuri maailmansielu, tuo kosmillinen järki, jonka me tiedämme olevan näkymättömässä maailmassa, tulee ja laskeutuu ihmiskuntaan; se on niin lähestyvä ihmiskuntaa, että se tulee tähän näkyväseen maailmaan. Semmoisia ennustuksia alkoi kuulua siellä täällä, sekä juutalaisten kesken että pakanamaailmassa ja sitä monesta syystä voi nimittää Kristuksen odotukseksi.

Sitten tuli aika, jolloin eräs ihminen meidän ihmiskunnastamme, joka kauan, monessa elämässä oli valmistanut itseään, joka oli kulkenut rakkauden tietä, jonka sydän oli täynnä rakkautta kaikkia kohtaan, ei ainoastaan sääliä, vaan iloista rakkautta ja uskoa, ihminen, joka monen elämän aikana oli oppinut rakkautta

ja oli kasvattanut sydämensä niin rikkaaksi, niin ylitsevuotavaksi, että hän oli vapaa kaikesta omasta itsekkyydestään – tuli aika, jolloin tällöinen ihminen syntyi maailmaan.

„Jeesus Natsarealainen” eli „Jeesus Nasiiri”, „Nasarealainen” syntyi maailmaan, hän tuli siksi odotetuksi ihmiseksi, joka saattoi ottaa tuon Kosmillisen Kristuksen, tuon suuren tajunnan, tuon äärettömän rakkaus- ja todellisuustajunnan itseensä kokonaan. Hänen elämänsä muodostui saduksi, jollaista ei toista ole ollut maan päällä. – Niin ihana kuin Buddhan elämä onkin, niin me kuitenkin näemme vielä hänessä ihmisen, joka taistelee ja voittaa. Mutta Jeesuksen elämässä emme näe taistelua; se taistelu jää silloin ainakin aivan näkymättömäksi, ohimeneväksi, lyhyeksi. Me näemme ainoastaan voittajan. Me näemme kyllä, kuinka hän rukoilee Getsemanessa, mutta tunnemme, kun katselemme häntä, että hänen rukouksensa eivät tarkoita hänen omaa persoonallisuuttaan, vaan koko ihmiskuntaa. Hän vielä vähän niinkuin pelkää, että voiko ihmiskunta jo ottaa vastaan Kristuksen, ja samassa hän kuitenkin sanoo: „Koska niin on määrätty, koska Sinäkin Isä nyt niin tahdot, niin tietysti aika on tullut”. Eikä hän epäröi. Ei hänessä ole mitään itsekkyyttä, persoonallisia vaikuttimia, heikkoutta, syntiä. Riemulla hän täyttää tehtävänsä, kohtaa sen kuoleman, joka tuo Kristuksen lopullisesti tänne maan päälle.

Ja niin on Jeesuksen jälkeen suuri Kosmillinen Kristus, taivaallinen ihminen, Jumalan täydellisyys-ihanne siitä lähtien ollut lähellä ihmisiä. Kaikille ihmisille on kuin avautunut uusi tie Kristuksen luo. – Aina ennenkin muinaisissa kulttuureissa ihminen pyrki Kristuksen luo. Mutta se tie, joka vei hänet Kristuksen luo, oli toinen kuin tänä päivänä. Silloin Kristus oli kaukana, nyt Kristus on lähellä.

III

Vanhan Liiton tie Kristuksen luo

Kristus on meidän opettajamme elämän koulussa. Yksi on Mestariimme ja Vapahtajamme: Kristus, Jumalan Poika, Sana, Logos, joka oli ja on Jumalan luona ja on Jumala. Meidän vain ei tule erehtyä luulemaan, että tämä ainoa opettaja ja vapahtaja tuli ihmiskunnalle vasta Jeesus Natsarealaisen kautta, vasta silloin, kun tapahtui Kristuksen eli Jumalan Pojan ruumistuminen tähän näkyväiseen maailmaan. Jos niin luulemme, silloin erehdymme, sillä Kristus, Jumalan Poika, joka on ollut olemassa maailman alusta ja ennen maailman alkua, on aina ollut ihmiskunnan opettaja ja Vapahtaja. Oikein sanotaan sentähden Hebrealaiskirjeessä, että Jumala muinoin puhui profeettain suun kautta, ja nyt vasta näinä aikoina on puhunut meille Poikansa kautta ja ilmestyy meille Poikana. Tämä inkarnatio, tämä Jumalan Pojan ruumistuminen Jeesus Natsarealaisessa oli vain niin käänteentekevä tapahtuma ihmiskunnan historiassa, että syystä sanomme, että ihmiskunta eli toisenlaisessa ajassa ennen Kristusta kuin Kristuksen jälkeen. Tuo inkarnatio eli lihaantulo erottaa kaksi ajast'aikaa toisistaan ja me elämme nykyään vasta tämän uuden ajast'ajan alussa. Oikein on myöskin kuvata näitä eri aikoja ihmiskunnan historiassa erilaisilla nimityksillä, niinkuin Hebrealaiskirje tekee puhuessaan Vanhasta ja Uudesta Liitosta. Olemme niinkään oikeassa, kun sanomme, että Kristuksen lihaantuloon saakka oli olemassa laki ja Kristuksen lihaantulemisen jälkeen on olemassa evankeliumi. Toisin sanoen se merkitsee, että nykyään tulemme tuon ainoan opettajan ja vapahtajan luo tavalla, jota sanotaan evankeliumiksi tai myöskin armoksi. Ennen Kristusta tultiin saman ikuisen vapahtajan, Jumalan Pojan eli Kristuksen luo lain avulla. Sitä merkitsee tuo eroitus lain ja evankeliumin välillä. Aina on ihmiskunnalla ollut sama mahdollisuus tulla Kristuksen yhteyteen, pelastua Jumalassa, oppia tuntemaan Jumala, mutta se tapahtui eri tavoin ennen Kristusta ja sen jälkeen. Ennen Kristusta se tapahtui lain avulla; jälkeen Kristuksen se tapahtuu armon ja evankeliumin kautta. Ja minun tehtäväni on koettaa heikoin sanoin selittää, mikä tämä ero on. Minun täytyy siis ensin puhua siitä, millä tavalla ennen lain avulla lähestyttiin ja tultiin Vapahtajan ja Kristuksen luo ja millä tavalla nyt Kristuksen jälkeen lähestytään Jumalaa ja tullaan Kristuksen luo armon ja evankeliumin kautta.

Meillä on tapana usein painostaa hyvin tärkeitä seikkaa. Sanomme, että Kristus on nyt saavutettavissa päivätajunnassa ja että Kristus ennen oli saavutettavissa unitajunnassa. Tämä on vielä eräältä kannalta katsoen tuo merkittävä ero nykyisen ja menneen ajan välillä. Mutta ei sekään vielä selitä itse asiaa, jollemme ymmärrä, mistä on kysymys. Ei tuommoinenkaan määritelmä päivä- ja unitajunnan avulla paljon selitä. Meidän sentähden pitäisi tutkia vähän näitä asioita, tutkia niitä sitäkin suuremmalla syyllä, koska tänä päivänä on avoinna myöskin se niisanottu Vanhan Liiton tie, joka vie Kristukseen unitajunnan avulla, samalla kun nyt on varsinaisesti olemassa se Uuden Liiton tie, joka vie Kristuksen luo päivätajunnassa. Ja voimme vielä lisätä, että jos me pyrimme Kristuksen luo unitajunnan avulla, niin me emme ole tyydyttävästi saavuttaneet Kristusta; emme itse tyydy siihen saavutukseen, ennen kuin meidän tuntemisemme, jumalantuntonne on siirtynyt unitajunnasta myös päivätajuntaan. Kristuksen jälkeen on tärkeää ja välttämätöntä, että jumalantunto, totuudentieto, Kristukseen yhtyminen tapahtuu päivätajunnassa. – Tahdon koettaa nyt ensin esittää teille Vanhan Liiton tietä ja kuvata Kristuksen saavuttamista unitajunnassa.

Miksikä Kristus ennen muinaisina aikoina oli saavutettavissa ainoastaan unitajunnassa? Sen me käsitämme, kun olemme ymmärtäneet, niin kuin edellä koetimme kuvata, että Kristus on aikakausten kuluessa koettanut lähestyä maapalloa ja sen ihmiskuntaa, mutta ei ole siihen päässyt, ennenkuin joku ihminen kokonaan otti hänet vastaan päivätajunnassa, ennenkuin Jeesus Natsarealainen vanhimpana

veljistämme, niinkuin Uudessa Testamentissa sanotaan, otti Jumalan Pojan eli Kristuksen kokonaan itseensä päivätajunnassaan. Silloin oli riemu suuri taivaissa. Silloin enkelten laulu ja soitto kaikui läpi koko kosmoksen. Silloin oli auennut uusi tie läpi ihmiskunnan. – Ennen sitä ihmistä, joka oli niin kokonaan osannut kulkea rakkauden tietä, että hän täydellisesti ja ilman syntiä lopullisessa ruumistuksessaan saattoi ottaa vastaan Jumalan Pojan päivätajunnassaan, Kristus oli henkimaailmassa ja vain henkimaailmassa saavutettavissa. Niinkuin sanottu, tämä Vanhan Liiton tie on olemassa vielä tänä päivänä. Varsinkin itämailla, monissa paikoin Intiassa, Kiinassa ja ennenkaikkeaa Tiibetissä kuljetaan sitä tietä todellisella vakavuudella; suuremmalla vakavuudella sitä tietä kuljetaan, kuin millä voimme kerskata kristikunnassa kulkevamme Uuden Liiton tietä. Minun melkein täytyy sanoa, että kristikunnassa emme ole niin vakavia tässä Jumalan etsimisessä, tässä Kristuksen luo pyrkimisessä, tässä Uuden Liiton tiellä kulkemisessa. Olemme ehkä saaneet hyvinkin outoja kuvia itämaisesta taikauksesta ja kummallisesta elämästä. Olemme ehkä ajatelleet Tiibetistä, että se on pimeä maa, siellä on paljon taikauksia, pimeyttä, pahuutta, mustaa magiaa, pahaa tahtoa ihmisissä. Mutta unohdamme silloin, että siellä Kiinan Tiibetissä on äärettömän paljon hyvääkin. On monenlaista jumalallista hartautta ja antaumusta. Matkailijat, jotka vakavina totuudenetsijöinä viime vuosina ovat saaneet Tiibettiin tunkeutua ja siellä kulkea, ovat kaikki tunnustaneet, että se on todella ihmeitten maa. Siellä on ihmisiä, jotka osaavat uhrata tämän näkyväisen elämänsä, – joka meille länsimaalaisille on niin kallis ja tavoiteltava – yhden ainoan asian hyväksi, Jumalan etsimiseen. Nimittäkööt he sitten sitä Jumalaa Buddhaksi tai miksi tahansa, kuitenkin heidän sielunsa sisäisin ja pyhin pyrkimys on päästä tietoon niistä asioista, jotka ovat ihmisten tavalliselta silmältä salattuja. Sitä vakavuutta on paljon itämailla. Sentähden myöskin kaikista parhaimmat lähetyssaarnaajat, jotka ovat menneet itämaille, tunnustavat, että heidän on turha viedä sinne minkään länsimaisen kirkon Kristusta, mitään opinkappaleita, mitään teologiaa, dogmatiikkaa, sillä itämaalaiset eivät kaipaa mitään semmoista. Heillä on itsellään filosofiansa ja teologiansa. He ovat tottuneet ajattelemaan terävästi ja keskitetysti. He eivät pyydä opinkappaleita. Lähetyssaarnaajat ovat myöskin huomanneet, että siellä kaivataan suuresti Jeesusta itseään, sitä Jeesus Natsarealaista, joka on elänyt kauniimpaa, pyhempää elämää kuin kukaan toinen. Sitä ihmistä he kaipaavat, ja kun he saavat kuulla hänestä ja tietää mitä hän on sanonut ja puhunut, silloin heidän sydämensä riemastuu, he löytävät jotain ja pääsevät ilman mitään opinkappaleita tai seremonioita Kristuksen tuntemiseen, Jeesuksen Kristuksen läheisyyteen. Ja he ymmärtävät heti, että todellinen kristinusko on sitä, että kuljetaan Jeesuksen jäljissä. Olen lukenut useita tällaisten länsimaalaisten lähetyssaarnaajien kirjoja, joissa kuvataan sitä suurta Jeesuksen kaipuuta, mikä on itämailla, ja sitä merkillisen selvää ja terävää ymmärryskykyä, mikä itämaalaisilla on. Heille ei voi tarjota mitään epämääräistä; heille täytyy tarjota itse Jeesus Kristus, joka Jumalan Poikana sanoo heille, kuinka heidän on elämässään elettävä. Siis oikeitten lähetyssaarnaajien pitäisi todella elää Jeesuksen kaltaista elämää, jos he tahtovat tehdä hyvän vaikutuksen itämaalaisiin. Tiibetissä on salaperäisiä henkilöitä, jotka hirmuisen paljon ovat ponnistaneet ja saavuttaneet semmoisia kykyjä, joista meillä ei täällä länsimailla ole aavistustakaan. Sentähden sellaiset viimeaikaiset tutkimusmatkailijat, jotka ovat käyneet Tiibetissä, kertomuksillaan asettavat aivan uuteen valoon tuonkin riitaisen kysymyksen H. P. Blavatskyn Mestareista. Kun Blavatsky puhui noista tiibetiläisistä Mestareista, niin maailma nauroi: „Mitä tuo vanha mummo on keksinyt?” Ja nyt todistetaan, että siellä on semmoisia ihmisiä, joita todella voidaan verrata Blavatskyn mainitsemiin Mestareihin ja Adepteihin. Siellä, mikäli ei tunneta Jeesuksen tuomaa uutta tietä armossa ja evankeliumissa, kuljetaan, mutta kuljetaan vakavasti, Vanhan Liiton tietä. – Minkälainen on siis tämä Vanhan Liiton tie? Koettakaamme sitä kuvata.

Koettakaamme silloin ajatella muinaisia aikoja ja muinaisia totuudenetsijöitä. Älkäämme pysähtykö lähimpiin vuosisatoihin ennen Kristusta, sillä on huomattava, että silloin olivat jo muinaiset mysteerit rappeutuneita. Ne eivät enää loistaneet yhtä kirkkaina kuin ennen. Ei ollut enää mysteerikouluissa niitä suuria hierofantteja, jotka saattoivat johdattaa ihmisiä Kristuksen luo. Näitten näytelmät olivat muuttuneet tavallisiksi näytelmiksi. Kokoukset olivat muuttuneet usein jonkinlaisiksi hartauskokouksiksi, jotka loppuivat epäsiiveillisiin tunnelmiin ja tekoihin. Tämänhän me tiedämme ja sentähden meidän ei pidä pysähtyä noihin viimeisiin aikoihin, vaan ajatelkaamme aikoja, jolloin mysteerit olivat vielä kukoistuksessaan, jolloin esimerkiksi „eleysiläiset mysteerit” olivat puhtaimmillaan. Kysykäämme millä tavalla silloinen

totuudenetsijä lähestyi noita tietäjiä, jotka saattoivat opettaa häntä löytämään salaista tietoa. Hän tiesi silloin sen, että jos hän tahtoi saavuttaa jumalallista tietoa, jos hän tahtoi vanhoihin mysterioihin, jos hän tahtoi pyytää apua joltakin tietäjältä ja hierofantilta, hänen täytyi täyttää määrätyt ehdot. Hänen täytyi tuntea olevansa kuin muun ihmiskunnan yläpuolella, ikäänkuin eroittautua muusta ihmiskunnasta. Hänen täytyi nähdä ja ymmärtää, että muu ihmiskunta oli tietämätön, että se oli epäpuhdas, että sillä ei ollut niitä ankaria siveellisiä sääntöjä noudatettavana, jotka hänen tuli täyttää. Hän tiesi silloin, että ensimmäinen ehto, välttämätön edellytys, ennenkuin hän saattoi lähestyä mysterioita, oli, että hän täytti lain. Hänen tuli täyttää koko se laki, joka oli hänen kansalleen annettu. Jos ajattelemme esim. juutalaista, joka olisi tahtonut mennä noihin mysteriokouluihin, niin hänen oli täytettävä Mooseksen laki; hänen täytyi osata sanoa itsestään: „Minä en ole tappanut ketään enkä varastanut mitään; minä en ole tehnyt mitään siveysrikosta. Minä en ole esittänyt väärää todistusta lähimmäisestäni; en ole vannonut väärin; en ole himoinnut toisen omaisuutta. Minä en ole palvonut epäjumalia. Minä olen aina ollut puhdas, aina täyttänyt lain vaatimukset, sillä minulla on aina ollut mielessäni, että minä tahtoisin tietää totuuden, tahtoisin löytää Jumalan. Sentähden minä olen täydellisesti siveellinen olento. Sentähden ei kukaan saata minua moittia. Sentähden minä tulen teidän opettajain luo puhtaana ja viattomana, ja seison teidän edessä suorana ja pyydän pääsyä mysterioihin.” Hän tiesi tämän, ja hän ei olisi uskaltanut lähestyä pyhäkköä pyytämään viisailta apua, jos hänen tiedossaan olisi ollut ainoakaan rikos, synti tai lankeemus. Hän tiesi, että vaatimukset olivat ankarat.

Me, ristiriitojen kristikunnassa olemme melkein hämmästyneet, kun kuulemme jotain tällaista. Emme ota sitä oikein uskoaksemme. Meidän mielestämme on ihminen syntinen ja huono olento. Me tunnemme oman heikkoutemme ja tiedämme, että vaikka yritämme toteuttaa lakia kaikessa, voimme sanoa kuin Paavali, että „meidän tahtomme on vahva, mutta lihamme heikko”. Mutta muistakaamme, että ennen ei ollut olemassa evankeliumia eikä sitä sisäistä ristiriitaa mikä nyt on. Ennen olivat vaatimukset ehdottomat. Ei voinut tulla mieleenkään, että totuudenetsijä olisi saanut olla heikko ja vilpillinen. Hän tiesi, jos hän nuoresta saakka oli totuudenetsijä, että hänen täytyi noudattaa lakia. Hänen täydellisyytensä oli ehkä hieman ulkonaista laatua, hänen siveellisyytensä oli ehkä paljon pintapuolisempaa kuin mitä me nykyään ymmärrämme siveellisyydellä. Mutta joka tapauksessa hän täytti lain vaatimukset. Hän saattoi mennä pää pystyssä, mutta silti nöyränä suurten opettajain luo, kolkuttaa mysterioiden ovelle ja sanoa: „Päästäkää minut kouluun.” Ja kun häneltä kysyttiin: „Oletko täyttänyt ne ja ne lain säännökset”, hän osasi vastata ylpeästi, mutta samalla nöyrästi: „Olen”. Silloin ovi avautui ja hänet asetettiin erilaisille koetuksille, että opettajat näkisivät hänen todella jotain saavuttaneen. Koeteltiin hänen rohkeuttaan, pelottomuuttaan, sillä pelkuri ei saanut olla silloin ihminen, joka tietoa etsi. Sitten koeteltiin myöskin hänen siveellistä voimaansa ja puhtauttaan, kuinka luja hän oli kiusauksissa. Koeteltiin hänen kestävyytään, hänen malttiaan: kuinka nöyränä ja maltillisena hän saattoi pysyä. Vaikkapa häntä olisi pilkattu, vaikkapa häntä olisi koeteltu tavalla, joka oli omiaan pistämään syvälle hänen inhimilliseen ylpeyteensä ja itserakkauteensa, hänen tuli pysyä rauhallisena. Kun hän kesti kaikki nuo siveelliset koetukset, opettajat sanoivat hänelle: „Sinä saat tulla oppilaaksi.” Vielä tänä päivänä, jos kuljemme Vanhan Liiton tietä, on asia sama: ihmisen on ensin elettävä elämäkoulussa ja voitettava kaikenlaisia kiusauksia siinä, puhdistettava itsensä, elettävä puhdasta ja siveellistä elämää. Vielä nytkin Vanhan Liiton opettajat asettavat ihmisen koetuksille. Ei pääse oppilaaksi, ellei ole suorittanut kokeita, ellei ole osannut pysyä lujana kaikissa kiusauksissa ja koettelemuksissa. Muodot tänä päivänä saattavat olla toisenlaiset kuin ennen. Koettelemukset – varsinkin jos joku täällä länsimailla kulkee Vanhan Liiton tietä – saattavat tulla ihmisen eteen jokapäiväisen elämän vaiheissa. Hänen opettajansa katselee häntä kaukaa. Hän lähettää hänen elämänsä tielle kaikenlaisia kiusauksia ja lankeemuskuoppia, kaikenlaisia koettelemuksia, joissa oppilaan täytyy pysyä lujana. Hän ei edes aavista, että ne ovat kokeita. – Semmoisessa maassa taas kuin Tiibetissä, jossa on tunnetut ja tietyt suuret opettajat, semmoisessa maassa oppilas meni opettajan luo ja pyysi, että hänet asetettaisiin koetukselle. Hänet asetettiin koetukselle ja kun hän sitten oli suorittanut kokeensa hyvin, niin hänet otettiin oppilaaksi. Silloin alkoi hänelle sellainen elämä ja harjoitukset, treenaus, askeesi, joiden avulla hänen piti päästä ulos ruumiistaan ja unimaailmassa saavuttaa täydellinen tajunta. Tämä on vaikeata sen ymmärtää, joka ei ole niitä asioita

kokenut. Tahdon mainita vain lyhyesti minkäläisten vaiheitten läpi unitajunnassa eli unimaailmassa oppilas kulki.

Kun oppilas sai semmoisia harjoitusmenetelmiä, joitten avulla hän oppi keskittämään huomionsa pois näkyväisestä maailmasta, eristäytymään tästä fyysisestä ruumiista ja sillä tavalla sulkemaan kaikki aistinsa, että hänen tajuntansa kuin itsestään joutui toisen maailman kynnykselle, kun oppilas oli saanut tällaisia harjoitusmenetelmiä, joita tietysti tässä ei sovi tarkemmin kuvata, niin tulokset ja saavutukset näkyivät hänen unielämässään. Ensin tuli näkyviin, oliko hän todellisesti ja täydellisesti puhdistanut itsensä, oliko hän puhdistanut eläimellisen luontonsa, oliko hän voittanut eläimen itsessään. Jos vielä jotain puuttui, se tuli nyt näkyviin hänen unielämässään siten, että niissä asioissa, joissa hän päivätajunnassaan pysyi lujana, hän unielämässään lankesi. Tämä oli hänen ensimmäinen kokemuksensa, jos hän ei ollut vielä saavuttanut täydellistä siveellistä tasapainoa. Sanokaamme, että hän oli harjoittanut ruumiillista askeesia aina ja oli pysynyt sukupuolielämästä kaukana, kaukana yhtymisestä toiseen sukupuoleen – ja tietysti se ei ollut mahdollista, ellei hän hallinnut tunteitaan ja ajatuksiaan. Jos hän siis oli saattanut pysyä ruumiillisesti puhtaana, niin saattoi sattua, kun hän nyt unissaan joutui sielulliseen maailmaan, tunteitten ja ajatusten, halun ja himon maailmaan, että hän näki semmoisia näkyjä siellä unissaan, jotka olivat omiansa saattamaan hänet lankeamaan johonkin sukupuolisyntiin. Silloin hän itse saattoi huomata, ettei hän ollut vielä valmis: hänen täytyi vielä kulkea puhdistuksen tietä, sillä harjoitusmenetelmä oli omiansa puhdistamaan häntä siinä määrin, että hän myöskin unissaan oli oleva ilman heikkouksia ja syntiä. Tietysti tätä vaihetta ei ollut jokaisella; eihän ole sanottu että jokainen totuudenetsijä joutui tähän. – Kun hän siis on tämän suorittanut, silloin hänen unielämänsä tulee mahdollisimman vilkkaaksi. Hän näkee kaikenlaisia ihmeellisiä unia ja merkillisiä tekoja, saa nähdä opettajia ja kuunnella heidän puheitaan. Tapahtuu hyvin kiintoisia asioita hänelle unielämässä. Vaikka hän on siinä kuin ihminen, joka näkee unta, vaikka hän ei ole täysin itsetietoinen niinkuin fyysisessä elämässään, niin hänen unennäkönsä ovat sängen kiintoisia ja eläviä. Ja kun hän herää tuosta unestaan, tuo hän mukanaan sängen merkillisiä muistoja yöllisistä kokemuksistaan. Tämä on toinen vaihe. Sitten tämän jälkeen tulee uusi ajanjakso, jolloin hän unielämässä herää tietoisuuteen siitä, että hän näkee unta. Tämä on sängen merkillinen kokemus vielä tänä päivänä totuudenetsijälle, joka kulkee tätä tietä, niinkuin se oli sen tien kulkijalle ennen muinoin. Se on merkillinen kokemus. – Ihminen on tottunut ajattelemaan, että unet ovat merkityksettömiä, että koko unielämä kuluu turhaan, ettei se ole todellista. „Kuka tietää, missä me elämme; me unelmoimme, eikä se elämä merkitse mitään.” Ei sentään kaikki oppineetkaan enää niin ajattele. Tiedämme, että oppineitten piirissä on niitä, jotka ovat psyykkisesti analysoineet ja huomioineet unielämää ja sanoneet, että vasta unielämä paljastaa meidät, koska se on suuri osa meidän sielustamme. Siinä vasta opimme tuntemaan itsemme. – Siis seuraava vaihe on se, että oppilas tietää näkevänsä unta. Hän näkee kyllä ihmeellisiä asioita; hän elää yhtä vilkasta elämää kuin ennenkin unielämässään, mutta hän tietää, että se on unta. Ja se on hänelle omiansa opettamaan, että hän ei saa pelästyä, vaikka hän joutuisi kuinka kauhistuttaviin seikkailuihin tahansa unimaailmassa. Hän aina muistaa: „Tämä on vain unta”. Hän ihmettelee kyllä, että siinä maailmassa tapahtuu niin ihmeellisiä asioita. Eikä hän aina tiedä, että ne voivat olla hänen opettajansa lähettämiä. Kun hän muistaa, että ne ovat unia, hän ei pelästy, vaan säilyttää malttinsa.

Ja sitten hän siirtyy seuraavaan vaiheeseen tässä unielämässään: hän ei enää näe mitään unia. Hänen sielunsa tulee kuin tyhjäksi, hän ikäänkuin vapautuu jostain elämästä ja maailmasta, joka on ollut rikas ja monipuolinen ja joka on vetänyt lumoten hänen huomionsa puoleensa. Hän tulee tyhjäksi, hänen sielunsa tulee kuin sisällyksettömäksi ja hän on vähällä kadottaa tasapainonsa ja joutua aivan ymmälle. Mitä tämä nyt on? Päivätajunnassaan hän ei kykene tästä mitään tietämään, ainoastaan huomaa aamulla herätessään, että hän ei ole nähnyt mitään unia. Hänen unensa ovat loppuneet. Jos hän ensin hämmästyttää sitä seikkaa, niin jonkun ajan kuluttua hän tulee rauhalliseksi. Hän herää semmoiseen tunteeseen aamulla, että hän on hyvin sikeästi nukkunut. Ensimmäisen hämmästyksen, yksinäisyyden- ja voimattomuudentunteen perästä hän onkin tavannut opettajansa, sen hierofantin, joka on opettanut häntä. Tämä ottaa hänet nyt vastaan toisella puolella unimaailmassa. Hänen opettajansa ottaa häntä kädestä ja näyttää hänelle tuon maailman

salaisuudet. Kaikki on ollut vain valmistusta siihen, mitä hän nyt saa oppia. Hän on päässyt alemmasta minästä, persoonallisuuden harhasta vapaaksi ja opettaja saattaa nyt hänet viedä tuon näkymättömän maailman eri tiloihin. Hän näyttää hänelle, kuinka ihmiset eivät ainoastaan nukkuessaan oleskele siellä, vaan kuinka he kuoltuaankin sinne siirtyvät. Hän saa kulkea tuonelassa, helvetissä, taivaassa; hän saa nähdä, kuinka ihmisten sielut elävät kuoleman jälkeen. Samalla kun hän saa kokea ja nähdä tätä kaikkea, hän saa kokea Kristusta. Sillä mitä hän saa kokea ja mitä hänen opettajansa elävästi hänelle näyttää? Hän saa kokea, että on olemassa yhdyssiteitä kaikkien olentojen ja hänen välillään. Hän saa kokea, että hän on yhtä kaikkien kanssa. Hän saa kokea Kristuksen kaikkiallista rakkautta, joka ulottuu tuoneloihin, helvetteihin ja sulkee syliinsä kaikki kärsivät olennot. Sentähden hän näin unten maailmassa, jossa ihminen viettää aikansa nukkuessaan ja kuoltuansa, sai kokea Kristusta. Hän sai myöskin nähdä, kuinka sielut sieltä palasivat maan päälle ja syntyivät uusiin ruumiisiin; hän sai nähdä, että jälleensyntyminen oli tosiasia. Sentähden, kun oppilas muinoin tällä tavalla heräsi takaisin tajuntaansa, toi hän mukanaan muistot siitä, mitä hän oli todellisessa suuressa mysteeriössä kokenut. Hän saattoi kertoa kokemuksesta, kuinka on kuoleman jälkeen; hän saattoi sanoa: „Olen varma siitä, että ihminen elää kuoleman jälkeen ja että ihminen elämällään maan päällä valmistaa itselleen sijan kuolemanjälkeisessä elämässä. — Minun sielussani asuu nyt rauha”. Hän saattoi niin sanoa, niin kuin sanoivat monet kreikkalaiset kirjailijat. Hän oli kulkenut Vanhan Liiton tietä; hän oli oppinut tuntemaan Kristusta. Hän tunsu itsensä pelastuneeksi ja lunastetuksi olennoiksi. Hän ei enää vaeltanut pimeydessä, ei niissä harhoissa, joissa ne ihmiset vaeltavat, jotka eivät tunne muuta kuin tämän näkyväisen elämän. „Olen nähnyt totuuden silmästä silmään”, ajatteli muinainen oppilas.

IV

Uuden Liiton tie Kristuksen luo

Kristus, Jumalan Poika, elämäkoulun opettaja ja ihmiskunnan vapahtaja oli muinaisina aikoina – niinkuin olemme koettaneet kuvata – etäällä ihmisistä ja saavutettavissa ainoastaan unimaailmassa. Ihmisen piti eristäytyä ympäristöstään ja muista ihmisistä jonkinlaiseksi henkiseksi ylimykseksi, voidakseen sitten näkymättömässä henkimaailmassa, jonka kansalaiseksi hän pääsi pitkän itsekasvatuksen jälkeen, tavata Kristuksen, tai ehkä paremmin sanoen, tulla Kristuksen yhteyteen. Ja jos me kysymme, millä tavoin Kristuksen läsnäolo muuten tuntui ihmiskunnassa, millä tavalla jokapäiväisessä elämässä oltiin kosketuksissa Kristuksen kanssa, niin meidän täytyy sanoa, että Kristus oli silloin kaukana jokapäiväisestä elämästä. Ihmisillä ei ollut mitään suoraa tuntemusta Vapahtajasta tässä maallisessa elämässä. Maallisessa elämässä oli vain jonkunlaista epäsuoraa kosketusta Kristuksen kanssa, nimittäin näyissä ja ilmestyksissä. Mutta näyt ja ilmestykset olivat silloin tavallisempia kuin nykyaikana. Silloin ihmiset saattoivat haltiohetkinään nähdä näkymättömään maailmaan, ja sillä tavalla joutua Kristuksen yhteyteen, että he näkivät ja tulivat mielestään kosketuksiin suurten jumalallisten olentojen kanssa. Ei kukaan ihminen silloin kylläkään ajatellut, että hän joutuisi tekemisiin maailmoiden Jumalan kanssa, maailmansielun tai maailmanjärjen kanssa. Niin ei jokapäiväinen ihminen saattanut ajatella, mutta hän näki ihmeellisiä, yleviä jumalolentoja. Ja kaikki ihmiset muinaisina aikoina uskoivat jumaliin. He näkivät semmoisia jaloja olentoja ja siten tiesivät, että heitä on olemassa, ja he saivat siitä tukea jokapäiväiselle elämälleen. Tietysti eivät läheskään kaikki ihmiset saaneet tällaisia näkyjä ja ilmestyksiä, mutta luonnollisesti kokeneet kertoivat niitä toisille ja ylläpitivät sillä tavoin uskoa maailman sisäisiin, siveellisiin voimiin. Aivan toista on nykyään, kun me olemme Jeesuksen Kristuksen jälkeen kosketuksissa Kosmillisen Kristuksen, maailmansielun, maailman vapahtajan, Jumalan Pojan kanssa päivätajunnassamme. Sentähden meidän asenteemme elämään on aivan toinen kuin se oli muinaisina aikoina. Meillä on suurempi vapaus elämän edessä, mutta meillä on myöskin suurempi taakka hartioillamme. Sillä miten tämä Kristuksen läsnäolo päivätajuisessa maailmassa ilmenee meidän jokapäiväisessä elämässämme? Se ei enää ilmene ilmestyksien ja näkyjen kautta. Joskus tietysti silläkin tavalla, mutta pääpaino ei ole ollenkaan sellaisessa. Kristuksen läsnäolo tässä näkyväisessä elämässä ja päivätajuisessa maailmassa tulee nyt ilmi aivan toisin tavoin. Se tulee ilmi esimerkiksi siinä, että meidän ihmisten on sängen helppoa nähdä ihanteita, hyvän, jalon, toden, kauniin aatteita. Me kaikki ihmiset saatamme nyt Jeesuksen jälkeen ymmärtää hyvää, jaloutta, kauneutta, totuutta ja elämän pyhyttä. Me saatamme nyt nähdä ihanteen, nähdä, että oikeastaan meidänkin elämämme pitäisi olla toista kuin mitä se tavallisesti on. On jokin ääni meidän sisässämme, joka sanoo meille, että meidän pitäisi olla parempia, rehellisempiä ja puhtaampia kuin mitä me olemme. Ääni, järjennäkö sisällämme tarkkailee olevia oloja ja kuiskaa meille, että asiat eivät ole niin, kuin niiden pitäisi olla ja niinkuin ne voisivat olla. Me nykyään kristillisessä kulttuurissa elämme sisässämme merkillisessä ristiriidassa. Me näemme enemmän hyvää kuin mitä osaamme toteuttaa, enemmän todellisuutta kuin mitä me näemme näkyväisessä elämässämme toteutuneena. Meillä on sisäisiä vaatimuksia ja emme osaa niihin vastata. Näin on nykyään jokaisen ihmisen laita. Ei ole sitä ihmistä, joka ei tuntisi sielussaan joskus jonkinlaista ristiriitaa, kaipuuta, ikävää ja kaihoa johonkin parempaan. Ja sentähden ihmiset kristillisessä kulttuurissa etsivät sitä korkeampaa ja kauniimpaa, mitä heillä ei ole omassa elämässään. Sentähden he tyytyvät ajattelemaan, että me olemme huonoja olentoja ja olisimme hukassa, ellei olisi armollista Jumalaa, joka päästää meidät rauhaan ja mielentyyneyteen. Meidän täytyy etsiä tällä tavalla lohdutusta uskonnosta, taiteesta, filosofiasta, tieteestä, jonkinlaisista niinkuin voisi sanoa, haaveista. Meidän kaikkien täytyy nykyisissä oloissa olla enemmän tai vähemmän haaveellisia voidaksemme ollenkaan säilyttää onnen ja sielun tasapainon tunnetta. Muuten me eläisimme niin suuressa

ristiriidassa, ettemme osaisi käytännössä sitä lainkaan ratkaista. Meidän sisässämme on suuri ja ihmeellinen siveellinen vaatimus, jota emme osaa täyttää. Näin on laita kaikkien jokapäiväistenkin ihmisten, varsinkin meidän nykyaikaisessa kristillisessä kulttuurissamme. – Myöskin näemme toisen merkin Kristuksen läsnäolosta ihmiskunnassa ja hänen läheisyydestään päivätajuntaan. Se toinen merkki on, että jokainen ihminen – ja lisäksi aina: varsinkin meidän kristillisessä kulttuurissamme – tuntee jollain salaperäisellä tavalla, vaistomaisesti, että hänen henkilöisyytensä, oma elämänsä on arvokas. Hän ei voi enää tuntea itseään aivan joutavaksi olenoksi, jonka elämä ei merkitse mitään, joka aivan hyvin saattaa heittää elämänsä menemään minkälaisessa menossa vain. Ihminen ei saata nykyään niin tuntea. Hän tuntee, että hänenkin elämällään on arvo. Sentähden huomaa myöskin, että meidän kristinuskonossamme puhutaan erikoisesti ihmisen persoonallisesta arvosta, puhutaan Paavalin sanoilla, että ihmisen sielu on kalliisti ostettu; ja sentähden ihminen ei voi myydä sieluaan. On parempi, että ihmisen sielu pelastuu, kuin kaiken maailman tavarat. Ja millä tavalla muuten sielu voisi olla arvokas, ellei siinä asuisi jotain ikuista ja katoamatonta. – Kirkon taholta on aina painostettu persoonallisen tunteen elämän arvokkuudesta todistavan, että ihmisessä on jotain katoamatonta. Toiselta puolen teologit ovat tahtoneet teroittaa mieleen ihmisen yksilöllisyyden kalleutta viittaamalla siihen, että koska ihminen on ikuinen olento, hänen elämänsä on kallis. Koska hän on olento, jonka Jumalan Poika on lunastanut, hänen elämänsä on kallis eikä hänen pitäisi heittää sitä ikuisen kadotukseen.

Tässä on kaksi merkkiä siitä, että Kristus nyt on läsnä maailmassa toisella tavalla kuin ennen: ensiksi tuo ihanteellisuus ja toiseksi tämä salaperäinen oman elämän arvon tunto. Ja jos ajattelemme suuria nerokkaita kirjailijoita ja ihmisiä, joista oli aikaisemmin puhe, muistamme, kuinka tuo ristiriitaisuus selvästi näkyy heissä. He saattoivat sisässään nähdä ja tuntea ääretöntä kauneutta ja korkeita asioita; he saattoivat luoda ihmeellisiä runoja ja sävelteoksia ja omassa elämässään heillä oli kuitenkin ristiriitaisuuksia. He saattoivat tuntea huonoutensa omassa persoonallisessa sieluelämässään. Siten esimerkiksi Viktor Rydberg sanoi, että eläin oli hyvin voimakas hänessä, vaikka hänen kirjoistaan huokui mitä klassillisin ja puhtain henki. Ja Goethe oli niin arvokas ihminen kuin olla saattaa ja kuitenkin hän tunnusti ihmisille, ettei hän ollut tyytyväinen itseensä. Mistä johtuu heidän voimakkaat ristiriitaisuutensa? Emme ymmärtäisi sitä, elleimme voisi okkultisesti tietää, että nuo kehittyneet, voimakkaat ja vanhat sielut ovat olleet muinaisissa kulttuureissa pitkälle kehittyneitä ihmisiä, jotka ovat ottaneet osaa mysteroihin ja tulleet niihin vihityiksi. He ovat nyt taas ensimmäistä tai toista kertaa Jeesuksen jälkeen mukana tässä kristillisessä kulttuurissa, jolloin heidän persoonallisuudestaan herää aivan jotain semmoista uutta, jota he eivät ole ehtineet kokea ennen. Viktor Rydberg oli jossain edellisessä ruumistuksessaan tullut vihityksi eleyläisiin mysteroihin ja taas Goethe oli jossain edellisessä ruumistuksessaan tullut vihityksi egyptiläisiin mysteroihin. Nuo korkeat henget siis syntyivät tähän maailmaan ja toivat mukanaan vanhat vihkimyksensä ja tietonsa, jotka nyt piilivät salassa heidän sielussaan. Eivät he muistaneet tässä uudessa ruumistuksessaan, että he olivat vanhoja vihittyjä, mutta heidän sielussaan asui kaikki se vanha kokemus ja viisaus, jonka he olivat noissa mysteereissa saavuttaneet. Nyt he olivat syntyneet uusiin ruumiisiin ja tämä ruumis toi aivan uusia kokemuksia. Kristuksen läsnäolo teki sen, että heidän sisäisin omantuntonsa oli paljon herkempi ja arempi kuin mitä se oli ennen. Heidän kykynsä nähdä ihanteita oli nyt tullut paljon suuremmaksi. Vanhat siveelliset ihanteet eivät enää riittäneet heidän nykyisille näkemyksilleen; ja koska ne näkemykset saattoivat olla salassa heidän sielussaan psyykkisinä voimina, niin he olivat joutuneet tilaan, jossa heidän täytyi taasen taistella itsensä vapaaksi uuden persoonallisuuden tuomista harhoista, aavistuksista ja näkemyksistä. Se seikka, että ihminen jälleensyntyvänä olentona on ennen voinut kokea suurempia asioita kuin mitä hän kokee tässä elämässä, selittää paljon ristiriitoja suurten ihmisten elämässä.

Mutta kun nyt sanotaan, että Kristus on meidän lähellämme ja että ihmiskunnan opettaja ja vapahtaja on kosketuksessa päivätajunnassa maailman kanssa, on aivan lähellä meidän päivätajuntaamme, niin meidän täytyy kysyä: Mitenkä Kristus sitten on saavutettavissa meidän nykyisenä ajanamme? Miten me nyt voimme lähestyä Kristusta ja päästä ihmiskunnan vapahtajan yhteyteen?

Jos tahdomme todella kuulua uuteen aikaan ja Uuteen Liittoon ja kulkea Jeesus Natsarealaisen viitoittamaa uutta tietä, elää evankeliumin aikakaudessa eikä lain, niin ymmärrämme ilman muuta, että tämä Kristuksen luo pyrkiminen ei nyt saata tapahtua samalla tavalla kuin ennen. Mutta huomatkamme, että näin on ainoastaan, jos me tahdomme elää evankeliumin aikaa ja kulkea Uuden Liiton tietä. Mehän voimme – kuten aikaisemmin koetin selittää – vielä kulkea vanhaa tietä; voimme etsiä vapahtajaa unten mailta – ja koetin kuvata, millä tavalla se etsiminen tapahtuu. Mutta jos tahdomme pitää kiinni siitä, että Kristus on saavutettavissa meidän päiväajunnassamme, voimme kysyä, miten se on tapahtuva? Muistakaamme vielä, että muinaisina aikoina ihmisen piti eristäytyä aristokraatiksi, tulla henkiseksi ylimykseksi. Usein ihminen meni metsään, kun hän toden teolla etsi, niinkuin tänä päivänä tehdään Tiibetissä ja Intiassa.

Aivan toisin on Uudessa Liitossa. Ero on silmiinpistävä, kun huomaa, että *Uuden Liiton tietä kulkien ihminen ei saa eristäytyä toisista*. Hän ei saa tehdä itseänsä henkiseksi aristokraatiksi, vaan hänen täytyy muistaa Jeesuksen sanat: „Se, joka teistä tahtoo ensimmäinen olla, olkoon kaikkien palvelija”. Tämä tietysti sisältää samalla, että „Teidän pitää yleensä olla kaikkien palvelijoita, ja palvelijoita teidän täytyy olla, jos tahdotte olla ensimmäisiä. Te ette voi nyt ajatella, että teidän täytyisi eristäytyä. Nyt on teidän tehtävänne alistua ihmisten palvelijoiksi”. Se on ensimmäinen suuri ehto. Nyt meidän on eletävä ihmisten keskellä; ei eristäydyttävä, vaan etsittävä ihmisiä. Ja millä tavalla hyvää tehden ihmisiä palvelaan? Millä tavalla me voimme tulla Kristuksen, Vapahtajan luo? Ainoastaan *olemalla*, ei teoilla; *uskolla*, niinkuin apostoli Paavali sanoo. Me emme voi tulla Kristuksen luo tekemällä määrättyjä tekoja. Meidän luonnollinen velvollisuutemme on ihmisten palvelijoina tehdä hyviä tekoja ja täyttää kaikki velvollisuutemme jokapäiväisessä elämässä, mutta niiden avulla ihminen ei vielä tule Kristuksen luo. Ainoastaan uskon avulla tulee ihminen Kristuksen luo, sanotaan; ja se merkitsee ainoastaan *olemalla*. Jos meidän ennen muinaisina aikoina piti päästä ikäänkuin ulos ruumiistamme, jotta tuntisimme itsemme sieluiksi ja tietäisimme olevamme sieluja, niin meidän nyt on tultava sieluiksi, henkiolennoiksi *ruumiissa ollen*; meidän on oltava sieluja, vaikka olemme puettut ruumiiseen. Meidän tehtävämme nyt on „olla”. Miten se voi käydä pänsä? *Seuraamalla Jeesus Natsarealaisen käskyjä*. Jos me tahdomme tulla Kristuksen luo, täytyy meidän kulkea Jeesus Natsarealaisen jäljessä, seurata hänen askeleitaan ja toteuttaa kaikissa tilanteissa hänen käskyjään. Ja tämä on meidän olemistamme? Ei se merkitse, että me täyttämällä noita käskyjä tulisimme niin *ansiokkain*, että pääsisimme Kristuksen luo; mutta täyttämällä ilman melua hänen käskyjään me opimme „olemaan”. Me kaikki tiedämme, mitkä ovat Jeesuksen käskyt.

Me tiedämme, että ensimmäinen on suuttumattomuuden käsky. – Ymmärrämme, että meidän sydämemme on muututtava kasvattaessamme itseämme sellaiseksi, ettei se suutu. Tässä ei ole kysymys ainoastaan ulkonaisesta suuttumattomuudesta, vaan tässä on ennen kaikkea kysymys siitä, että meidän sydämemme ei saa tuntea mitään vihastumista; kasvatamme itseämme kaikissa tilanteissa niin, että sydämemme puhdistuu kaikesta vihasta ja suuttumuksesta. Meidän on opittava tuntemaan, että ne ovat turhaa taakkaa ja heitettävä ne hartioiltamme. Meidän ei tarvitse kulkea semmoisen kirouksen alla. Meidän täytyy huomata, että jos kannamme suuttumuksen ja vihan taakkaa, niin se estää meitä olemasta sieluja, oikeita ihmisiä; sillä sielullisina olentoina me emme tunne vihaa eikä suuttumusta. – Se on Jeesuksen ensimmäinen käsky. Se on täytettävä kaikissa tilanteissa; ei mitenkään ulkonaisesti eläen, sillä se on asia, joka koskee meitä sieluina.

Toinen on puhtauden käsky, joka kuuluu: „Älä katso naista himoitaksesi”. – Tietysti se ei saata tarkoittaa yksinomaan miehiä, vaan tarkoittaa kaikkia ihmisiä. „Älä himoitse; ole puhdas”. Tämä käsky niinkään merkitsee – ei sitä, että meidän on ulkonaisesti oltava säädyllyisiä ja puhtaita, jotta saisimme koko maailman kunnioituksen ja kaikki ihmiset pitäisivät meitä erinomaisina olentoina –, tämäkin käsky tarkoittaa aivan sisäistä asiaa. Se koskee ennen kaikkea meidän ajatuksiimme ja tunteitamme, joita ei kukaan näe. Ne on puhdistettava puhtaiksi, sillä ne lähtevät meidän sydämeistämme. Meidän sydämemme on itekasvatuksen avulla tässä suhteessa puhdistettava aivan puhtaaksi kaikista intohimoista, sukupuolisista viettelyksistä ja himoista. Meidän sydämemme on tuleva lapsen sydämeksi. – Se taakka ja risti, joka on

ihmisten kannettavana, on sukupuolisuus. Kaikki ihmiset tuntevat, kuinka heikkoja he ovat tässä suhteessa, kuinka epäpuhtaita heidän ajatuksensa ja tunteensa saattavat olla. Tämä on taakka, jota he kantavat, risti, joka heidän hartioitaan painaa. Ja sentähden, jos Kristuksen luo tahdomme päästä, on meidän seurattava Jeesuksen käskyjä siinä, että puhdistamme sydämemme, niin ettei se tiedä mistään epäpuhtaasta. Sen tulee todella olla lapsen sydän, joka näkee kaikkialla rakastettavia ihmisiä. Meidän sydämemme täytyy oppia tuntemaan sitä suurta jumalallista rakkautta, jota nimitämme veljesrakkaudeksi, ja joka on hyvin lähellä ihmisiä sentähden, että Kristus on lähellä meidän päivätajuntaamme, läsnä kaikkia jokapäiväisiä ihmisiä. Se läheisyys näkyy taiteessa ja kirjallisuudessa. Sen kaikki tietävät sisässään. Hän, jonka tulee seurata Jeesuksen toista käskyä, ei saa kasvaa vain paljaaseen tietoon ja ymmärrykseen siitä, vaan hänen on toteutettava se omassa sydämessään. Hänen on puhdistettava oma sydämensä, niin että se tulee vielä kerran niinkuin lapsen sydämeksi.

Kolmas on totuuden ja rehellisyyden käsky. Siinä sanotaan: „Teidän puheenne olkoon aina totuudenmukaista ja lyhyttä: ‘on, on, tai, ei, ei’. Helposti joudutte muuten jokapäiväisessä elämässänne puhumaan turhia ja saattamaan paljon pahaa aikaan. Vapautukaa siis siitä taakasta, joka painaa ihmisiä”. – Kun ihminen vapautuu paljon puhumisen halusta, niin hänen sielunsa kehittyy. Kun ihmisen äly kehittyy, niin hän tahtoo sanoa, saattaa ajatuksensa ilmi sanoissa, mikä ei sinänsä ole pahaa, sillä sitä varten meidän kieleemme on, että me puhuisimme. Se ei ole sitä varten, että puhuisimme turhia, vaan että ylistäisimme, mikä totta on ja jättäisimme turhan puhumatta, että kielellämme ylistäisimme Jumalan kunniaa. Sitä varten meidän puhelahjamme oikeastaan on. Ja todella on kuin risti ja taakka meitä painamassa, kun olemme kovin puheliaita. Jos hyvin paljon käytämme kieltämme, niin me voimme tuntea, kun joudumme yksiksemme ikäänkuin joku painaisi meitä ja muistelemme: „Mitähän minä lörpöttelinkään.” Ihminen yksin ollessaan tekee tiliä omista sanoistaan ja luonnonmuisti pitää siitä huolta. Jeesus sanoo, että jokaisesta turhasta sanasta meidän pitää tehdä tili. Ja mitä sille voi, että luonnossa on ihmeellinen muistikirja, johon kaikki piirtyy. Kerran meillä on kaikki se edessämme, mitä olemme puhuneet, ellei ennen niin ainakin kuoltuamme. Jos olemme turhia puhuneet, niin se vaivaa meitä, ja me ajatteleme: „Kuinka minä siitä pääsisin?” Jos olemme valehdelleet, silloin todella meistä tuntuu tuskalliselta ja tukalalta, ja me ajatteleme kuoleman jälkeen: „Millä tavalla minä tämän voisin sovittaa?” Me tiedämme silloin, että Jeesuksen käskyt eivät ole mitään turhia käskyjä, vaan ne kertovat meille elämän laista. Elämän lain vaatimus on, että meidän täytyy oppia käyttämään kieltämme oikein ja puhumaan totta. Se on välttämätön saavutus elämän koulussa, samoin kuin on puhtaus ja suuttumattomuus; sillä me olemme sieluja ja sieluina meidän täytyy osata „olla”. Sieluina meidän työmme ei ole hosumista, vaan meidän toimintamme on silloin melkein samaa kuin oleminen. Kun me *olemme* jotain sielussamme, niin me samalla toimimme ja teemme. Olemalla sielussamme hyviä, emme voi olla hyvää tekemättä.

Neljännessä käskyssään Jeesus sanoo: „Pahaa ei voi voittaa väkivallalla, taistelemalla sitä vastaan; pahan voi voittaa ainoastaan hyvällä. Pahan voi ainoastaan *voittaa*. Jos pahaa teemme, niin me alistumme pahan alle; jos pahaa emme väkivallalla estä, niin me voitamme sen”. – Tämä on vielä hyvin suuri probleemi ihmisten jokapäiväisessä elämässä. Tällaista käskyä emme ollenkaan ymmärrä. Mutta se ei ole umpimähkään sanottukaan. Se on tosin sanottu kaikille ihmisille, mutta se on tarkoitettu ennen kaikkea ja ainoastaan niille, jotka tahtovat tulla tietoon Kristuksesta; muita ihmisiä ei velvoiteta noudattamaan Jeesuksen käskyjä. Mutta *jos* ihminen tahtoo oppia tuntemaan Kristusta, hänen on seurattava Jeesuksen käskyjä. Silloin on hänen myöskin opittava tietämään, tuntemaan ja kokemaan, mitä tämä neljäs käsky sisältää; miksi se kieltää meitä väkivalloin vastustamasta pahaa. – Me emme saa vastustaa pahaa edes omassa itsessämme. Jos me vastustamme sitä, niin me vain nostamme pahan voiman vastaan. Meidän ei tule vastustaa, vaan meidän täytyy voittaa. Ihmisen tulee niin lujasti uskoa hyvään ja kulkea Jeesuksen jäljissä Kristusta kohti, ettei voi tulla kysymykseenkään mikään muu mahdollisuus kuin joko lankeaminen tai voittaminen. Hän lankeaa ja nousee uudestaan. Hän tietää, että taistelu ei auta, vaan voitto. Nämä ovat salaperäisiä, hämäriä sanoja. Sitä ei voi inhimillisellä kielellä selittää; se täytyy kokea. Jos sinulla on taipumusta erikoisiin paheisiin, esimerkiksi suuttumiseen, et pääse siitä sillä tavalla, että taistelet sitä vastaan,

vaan ainoastaan siten, että voitat sen. Mutta ennenkuin osaat voittaa, niin sinun on valmistauduttava voittamaan sillä tavalla, että käännät katseesi siitä pois; sinun tulee kieltäytyä kuuntelemasta pahan ääntä. Jos olet valmis suuttumaan, niin ajattele rauhan hetkinäsi suuttumattomuutta, sielun tyyneyttä, rauhaa ja kirkkautta, joka on äärettömän ihana ja kaunis, ja joka tekee elämän helpoksi sinulle. Ajattele sitä usein ja säännöllisesti. – Jos mistä tahansa paheesta tahdot päästä, niin älä kiinnitä siihen huomiota, vaan löydä sen vastakohta ja ajattele sitä; silloin ikäänkuin pakenet sitä paha ja vahvistut hyvässä. Ja kun paha nousee eteesi, niin olet kasvanut hyvässä ja voitat. Mutta jos et ole kasvanut hyvässä, niin kuinka sinä voisit voittaa. Taistelllessasi sinä ikäänkuin rakastat sitä paha ja kuinka sinä silloin voisit taistella sitä vastaan: ja sinä lankeat. Mutta, kun olet rauhallisina hetkinäsi ajatellut, kuinka kavala se on tuon viehättävän muotonsa takana, kun rauhallisina hetkinäsi olet ajatellut sen vastakohtaa ja kuinka paljon luotettavampi sen vastakohta on, olet tullut vahvemmaksi ja voitat pahan. Viha ei koskaan lopu vihalla. Viha loppuu ainoastaan rakkaudella.

Viidennessä käskyssään Jeesus sanoo: „Mitä se merkitsee, jos te rakastatte niitä, jotka teitä rakastavat? Teidän tulee rakastaa niitäkin, jotka ovat teidän vihollisianne, jotka ovat vieraita ja kuuluvat vieraisiin kansoihin. Tehkää hyvää niille, jotka ovat teille pahoja. Siunatkaa niitä, jotka ajattelevat teistä paha ja siunatkaa persoonallisia vihamiehiänne ja tehkää niille hyvää. Rakastakaa niitä, joita te kutsutte vieraisiksi”. – Kaikki ihmiset maan päällä ovat yhtäläisesti ihmisiä ja sentähden meidän veljiämme. Sentähden sanookin Jeesus: „Sen, joka tahtoo oppia Kristusta tuntemaan, sen täytyy oppia kaikkia rakastamaan”.

Ainoastaan sillä tavalla ihminen voi olla elävä sielu näkymättömässä ja näkyväisessä maailmassa, että hän täyttää joka tilaisuudessa kaikki viisi käskyä. Ainoastaan sillä tavalla hän lähestyy sitä hetkeä, jolloin hän tulee tuntemaan Kristuksen. Sillä varmaa on, että kun ihminen kaikessa nöyryydessä kulkee tätä Uuden Liiton tietä, tätä Jeesuksen näyttämää sisäistä tietä viiden käskyn täyttämässä, kun ihminen samalla väsymättömästi tekee työtä ihmiskunnan hyväksi täyttäen jokapäiväiset velvollisuutensa, tekee hyvää niin paljon kuin mahdollista, varmaa on, että silloin koittaa hänelle eräänä päivänä, odottamattomana päivänä se hetki, jolloin hän löytää Kristuksen ja jolloin Kristuksen Isä, Jumala tunnustaa hänet pojakseen. Hän saa nähdä ja kokea sen, mitä Stefanus kuollessaan ja mitä Paavali Damaskuksen tiellä. Varmaa on, että ihminen tulee silloin koroitetuksi Kristuksen yhteyteen ja vihityksi siihen näkymättömään, viisasten ihmisten Valkoiseen Veljeskuntaan, joitten koko elämä kuuluu Isän tahdon täyttämiseksi.

V

Tulevaisuuden Totuuden temppeli

Evankeliumi, niinkuin olemme koettaneet näyttää, ei ole mikään uusi, suloinen sanoma siitä, että nyt kaikki ihmiset voivat saavuttaa iankaikkisen autuuden kuoleman jälkeen, ansiotta, vaivatta ja vastuksetta, kun he vain uskovat Jumalan armoon, vaikkapa viimeisenä elämän hetkenään, kuolinvuoteellaan. Evankeliumi on päinvastoin uusi hyvä sanoma siitä, että Kristus, Jumalan Poika, taivaallinen ihminen, ihmiskunnan vapahtaja on saavutettavissa nyt päivätajunnassa eikä niinkuin ennen ainoastaan pitkän itsekasvatuksen jälkeen unten mailla. Se on ihmeellinen uusi sanoma, evankeliumi, että me ihmiset voimme tulla lunastetuiksi tässä meidän fyysisessä, päivätajuisessa elämässämme. Ja evankeliumi kertoo meille myös, millä tavalla tämä Vapahtajan saavuttaminen käy pänsä. Mutta kun me katselemme ympärillemme maailmaan, sekä nyt tällä kertaa että pitkin kristikunnan historiaa, niin näemmekö, että tätä uutta hyvää sanomaa julistettaisiin tai olisi julistettu? – Emme näe. Meidän täytyy suruksemme todeta, että evankeliumia ei ole saarnattu tässä maailmassa oikein, vaan sitä on julistettu perin helppotajuisella tavalla. Evankeliumista on todella tehty jonkinlainen lohdutus tässä murheenlaaksossa meille ihmisille, joita odottaa salaperäinen ja epämääräinen kuolema.

Muistelen nuoruuttani. Olin viime vuosisadalla yhdeksänkymmenluvun alussa lopettanut kouluni. Olin nuori ylioppilas. Seisoin elämän edessä. Kun nuorukainen on tullut ylioppilaaksi, avautuu hänelle elämä salaperäisenä tulevaisuutena ja hänen on itsensä silloin ratkaistava, mitä hän aikoo tehdä elämässä. Tunsin silloin olevani koko sydämeistäni totuudenetsijä. Tunsin, että tämä elämä, sellaisena, kuin se minulle näyttäytyi, ei minua tyydyttänyt. Minä kysyin itseltäni: „Mitä minun on tehtävä elämässä? Mitä varten olen tänne syntynyt?” Jos kaikki ihmiset, jotka tielläni tapasin olisivat täyttäneet jonkinlaisen vanhurskauden mitan, niin että olisin ihastunut heihin ja heidän elintapaansa, jos olisin ihastunut oleviin oloihin maan päällä, niin kuka ties minun totuudenetsintäni olisi ollut enemmän teoreettista ja persoonallista kuvittelua. Mutta minä en löytänyt vastakaikua sydämelleni olevissa oloissa enkä ihmisissä. Minusta näytti, että tässä maailmassa oli paljon nurinkuruisuutta, vääryyttä ja epätäydellisyyttä. Kun näin puutteessa elävän ihmisen, oli kuin jokin olisi pistänyt sydämeeni ja minä kysyin: „Miksi on niin; ja kuinka eivät kaikki, joilla on leipää enemmän kuin mitä tarvitsevat, riennä antamaan tuolle, joka on ilman?” Minulla oli hyvin vähän antaa, mutta annoin, ja tunsin jonkinlaista iloa sydämessäni; mutta tuska oli sittenkin suurempi, sillä minusta tuntui, ettei asia sillä paljon parantunut. Minusta tuntui, että kaikkien olisi pitänyt olla yhtä riemua ja rakkautta täynnä ja kaikkien pitänyt toisella kädellä auttaa toisia. Ja koska niin ei ollut, niin minä kysyin itseltäni seisoen elämän edessä: „Mitä varten olen tähän maailmaan syntynyt; mitä minulla on täällä tekemistä?” Oli luonnollista, että käännyin vanhempien ja viisaampien ihmisten puoleen, lähimpien sukulaisteni ja tuttavieni, pappien puoleen, ja kysyin heiltä: „Mitä varten me ihmiset olemme olemassa, ja mitä minulla on tekemistä tässä maailmassa?” Silloin sain aina vastauksen, että ihmiset ovat täällä sen takia, että heidät on tänne synnytetty; tuohan on luonnollista; ei meidän tarvitse niin hassuja kysymyksiä tehdä. Sentähden me olemme täällä, että olemme syntyneet isästä ja äidistä; me elämme niinkuin taidamme; niinkuin muutkin ihmiset elävät tätä elämää; mitä ihmeellistä siinä on. Joku saattoi sanoa: „Minä elän tässä maailmassa sitä varten, että saavuttaisin iankaikkisen autuuden kuoleman jälkeen; odotan iankaikkista onnea.” Kysyin: „Millä tavalla sitten tuo iankaikkinen autuus on saavutettavissa?” – Papit ja teologit vastasivat minulle: „Ainoastaan uskon kautta. Älkää luulko, että ihminen teoillaan ja hyveillään pääsee taivaaseen. Mihin se kelpaa Jumalan edessä, vaikka koettaisi olla kuinka hyveellinen tahansa. Ainoastaan usko auttaa.” – Huudahdin silloin: „Jos ainoastaan usko on ikuisen elämän ehto, niin minkä ihmeen takia minä olen tässä olemassa? Minkä takia

minun täytyy jatkaa tätä elämää täällä, joka on aivan mahdollon ja jollei ihmisen elämä merkitse mitään Jumalan edessä? Minä uskon ja vaikkapa kuinka lujasti, mutta en näe mitään merkitystä olemassaolossa. Miksi en saanut olla joku henkiolento tuossa näkymättömässä maailmassa, heti kun synnyin? – Minkä takia uskossa on iankaikkinen autuus?” – Ja he vastasivat silloin: „Se kuuluu Jumalan salaisuuksiin. Tämä elämä kai on koettelemusten aikaa, että osaatko ja jaksatko sinä uskoa. Ihminen on koettelemuksessa tässä elämässä.” – Tämäkään vastaus ei minua tyydyttänyt. Minusta tuntui, että liian paljon puuhaa oli nähty mokoman uskon takia, ja minä poistuin murheellisena vanhempien ja viisaampien luota ajatellen, että olemassaoloni oli sittenkin turha. – En saanut vastausta muualta kuin siitä uudesta elämänymmärryksestä, joka avautui teosofiassa ja Kristuksen evankeliumin kautta. Siitä uudesta elämänymmärryksestä tuli apu, sillä sen valossa minä näin ja tunsin, että ihminen oli olemassa sitä varten, että hän pyrki ja tulisi täydelliseksi. Elämä oli kuin koulu ja ihminen syntyi kuolemattomana olentona yhä uudestaan tähän kouluun. Tätä koulua hän kävi, koki, yritti, pyrki ja ponnisti; ja lopulta hän koulussa kasvoi ja oppi ymmärtämään mitä täydellisyys on ja kuinka se on saavutettavissa. Ihmisen elämällä oli täten joku tarkoitus. Ihmisen pyrkimyksillä ja ponnistuksilla oli jotakin merkitystä. Ihminen eli täällä sitä varten, että hän kasvaisi, ja siis tällä hänen näkyväisellä elämällään oli suuremoinen tarkoitus. Ainoakaan hetki ei ollut turha, sillä joka hetki oli porras niissä tikapuissa, joita myöten hän nousi taivasta kohden. Hänen piti tulla täydelliseksi. Ja sitten minulle myöskin avautui evankeliumissa selvä näkemys siitä, minkälainen oli se tie, joka vie täydellisyyteen. Sillä tavalla paljastui minulle monta evankeliumin selitystä, selveni uusi sanoma siitä, että ihminen kulkiessaan Jeesuksen jäljissä saavuttaisi Jumalan, saavuttaisi täydellisyyden, tulisi lunastetuksi ja vapahdetuksi ja saavuttaisi elämänsä päämäärän. Tämä todellinen ja ihmeellinen evankeliumi ratkaisi minulle silloin kaikki vaikeat kysymykset; ja sitten olen elämäni vierieissä yhä enemmän syventynyt näihin asioihin, yhä perusteellisemmin niitä ymmärtänyt. Kun ajattelin miten muinaisina aikoina oli pyrittävä Kristuksen luo ja miten nyt uuden tien aikana Kristuksen jälkeen, niin minä kysyin ihmetellen: „Miksikä kristikunta ei näistä asioista tiedä? Eikö Jeesus Kristus, ollessaan täällä maan päällä osannut antaa niin selviä viitteitä, että apostolit ja hänen opetuslapsensa ja edelleen niitten opetuslapset aina etenevässä polvessa olisivat osanneet järjestää sen jumalallisen evankeliumin mukaan elämistä oikealla tavalla. Kun menen historiassa taaksepäin meidän ajanlaskumme alkuaikaan, Jeesuksen elämään ja kuolemaan ja ensimmäisiin seurakuntiin, näen aivan selvästi, että Jeesus oli opettanut opetuslapsilleen ja apostoleilleen, mitä elämä oli ja näyttänyt heille kuinka se oli eletävä. Ja näen myöskin, että silloin ensimmäisinä aikoina Kristuksen kuoleman jälkeen kyllä tiedettiin ja elettiin sen mukaan. Jeesuksen apostoleista Paavali teki suurimman työn maailmassa kristinuskon levittämiseksi. Hän ei ollut tuntenut Jeesusta fyysisesti, mutta Damaskuksen tiellä hän suuremmissa uudestisyntymisessään näki Jeesuksenkin tuossa Kristuksessa eli Jumalan Pojassa. Siitä lähtien hän rupesi saarnaamaan Jeesuksesta. Hän valmisti ensin itseään ja sitten hän alkoi ihmeellisen työnsä. Ja jos me kysymme, mikä se työ oli, mitä apostolit suorittivat, mitä he julistivat ja opettivat, niin näemme selvästi, että he opettivat jotain erikoista ihmisille yleensä. Paavalikin kulki ympäri tunnetussa maailmassa, Rooman valtakunnassa ja hän saarnasi pakanoille evankeliumia. Mutta mitä se evankeliumi sisälsi, mitä hän saarnasi, ja mitä apostolit ja ensimmäiset kristityt saarnasivat ulkopuolisille ihmisille? – On huomattava, että tuo aika ennen Kristuksen ilmestymistä oli sangen merkillinen pakanallisessa maailmassa. Vallitsi niin täydellinen suvaitsevaisuus, että palvottiin kaikkia jumalia – ja joka paikassa saattoi palvoa mitä jumalaa tahansa – ja etteivät ihmiset lopuksi tienneet, missä oli totuus, missä oli Jumala. Oli monenlaisia jumalia ja jumalanpalvelusmenoja, hyvin kirjava oli tämä maailma; ja sanottiin, että kaikki jumalat olivat yhtä hyviä, kaikki jumalanpalvelusmenot yhtä kauniita. Ihmiset alkoivat sielussaan kysyä: „Missä on totuus?” Sentähden toivat apostolit ja ensimmäiset kristityt saarnoissaan jotain aivan uutta; toivat suurta lohtua maailmaan. Paavali sanoi Ateenassa: „Te olette täällä sangen ajattelevia ihmisiä, uteliaita ja tiedonhaluisia. Te olette pystyttäneet alttarin tuntemattomalle jumalalle; te aavistatte, että tuntematon jumala on poissa. Minä sanon: Sitä jumalaa minä julistan teille, joka ei ole missään kivistä ja kullasta tehdyssä muodossa, vaan joka ilmestyi eräässä ihmisessä. Hän näytti, että me kaikki olemme sen jumalan sukua.” Uusi ihmeellinen oppi eli elämäkatsomus, jota ensimmäiset kristityt saarnasivat kaikille ihmisille oli, että Jumala ei ollut mikään tuollainen persoonallinen olento jossain taivaassa tai maan päällä, vaan salattu elämä kaikkialla, joka myös asui meissä ihmisissä. Sen ihmisen, joka tätä on julistanut, oli Jumala herättänyt kuolleista; ja siis me

saatamme julistaa tuota ihmeellistä sanomaa, uutta elämänymmärrystä ja lohdutusta kaikille väsähtäneille ihmisluille. „Kuulkaa, te ihmiset! Teissä on jumalallinen elämä ja Jumala herättää teidät kuolleista. Teidän elämänne ei lopu kuolemassa. Teidän elämänne ei ole sellaista kiertokulkua, että voitte ihmisestä muuttua eläimeksi, kasviksi, kiveksi tai että aina vain pukeudutte ihmisen muotoon yhä uudelleen; se ei ole sellaista sielunvaellusta. Elämänne ihmisinä on sitä, että voitte tulla tietoisiksi siitä suuresta jumalallisesta elämästä, joka on kaikkialla, jota te nimitätte Tuntemattomaksi ja me Isäksi, Jumalaksi. Siinä Jumalassa voitte nousta ylös kuolleista, niinkuin hän, joka toi tämän ihmeellisen totuuden, kuoli ristinpuulla ja nousi ylös kuolleista. Sillä tavalla on Jumalan Majesteetti tullut toteutetuksi hänessä. Niinkuin me kaikki ihmiset olemme syntyneet yhdestä ihmisestä, niin me olemme saaneet yhden ihmisen kautta tiedon, että me yhden ihmisen kautta voimme nousta kuolleista ylös.”

Tämä oli se ihmeellinen evankeliumi, jota ensimmäiset kristityt julistivat. Ja me voimme ymmärtää, että moni ihminen siellä täällä tunsivat sydämensä riemuitsevan, tunsivat, kuinka hänen sydämensä heltäytyi tuon ihmeellisen totuuden edessä, että hänkään ei ollut kadotuksen lapsi, hänkään ei ollut mikään mahdoton olento tässä näkyväisessä maailmassa. Hän, joka oli ollut ilman iloa ja riemua, sai nyt kuulla siitä merkittävää, riemullista sanomasta, että hänkin oli lunastettu olento, kalliisti ostettu sielu, koska hänessäkin oli jumalallinen elämä; ja hänkin saattoi nousta ylös kuolleista.

Ja luonnollista oli, että kun ihmiset kuulivat tästä sanomasta, monet tunsivat sisässään: „Tästä me tahdomme tietää enemmän; me tahdomme tulla krestiaaneiksi. Tahdomme tulla kristittyjen seurakuntaan oppiaksemme tästä enemmän, oppiaksemme elämään oikein; sillä me tunnemme, että nyt emme enää voi elää yhtä ajattelemattomasti kuin ennen. Emme enää tahdo elää niin, että annamme vain päivän mennä ja toisen tulla, sillä näemme, että elämällemme on tarkoitus”. — Ja silloin ihmisillä, jotka saivat tällaisen kutsumuksen, oli tilaisuus pyrkiä kristillisiin seurakuntiin. Seurakuntia oli siellä täällä. Paavali perusti niitä moneen kaupunkiin. Niitä oli pitkin Rooman valtakuntaa. Kaikkialla, missä saarnattiin, myöskin tiedettiin, että lähellä oli olemassa seurakunta, mihin voi pyrkiä. Tällainen seurakunta oli noina ensimmäisinä kristillisinä aikoina kokoonpantu kristityistä, jotka seurasivat Jeesusta hänen käskyjään noudattamalla sillä tavalla kuin aikaisemmin koetimme esittää. Kun joku sydämessään herännyt pakana kolkutti kristillisen seurakunnan ovelle, niin hänet otettiin oppilaaksi. Hän sai tietää siitä kristillisestä elämästä, jota kristityt viettivät ja joka suuresti poikkesi pakanamaailman kevytmielisestä elämästä. Hän tuli vakavien ihmisten yhteyteen, ihmisten yhteyteen, joiden silmistä loisti sisäinen valo ja onni. Ja hän itse sai, kun hänet koetusajan jälkeen kastettiin kristillisen seurakunnan jäseneksi, kulkea eteenpäin sitä tietä, joka oli vievä hänet persoonalliseen kokemukseen Kristuksesta ja tekevä hänet — niinkuin hän sai kuulla, että monet kristityistä olivat — Jeesuksen oppilaaksi saaden häneltä ohjausta ja neuvoja elämän tiellä. Hänkin oli pääsevä henkiseen kosketukseen Mestarin kanssa, niin että Mestarin ääni saattoi kuulua hänelle. Hän tiesi, että kun hän pääsi kristillisen seurakunnan yhteyteen, hän tulisi joskus osalliseksi sisäisessä merkityksessä kristittyjen niin sanotusta „Herran Ehtoollisesta”, jota vietettiin silloin tällöin, ja johon osanottavat saivat sekä tuntea itsensä Jeesuksen läsnäolon että myöskin usein nähdä hänen persoonallisesti astuvan heidän keskelleen opettamaan heitä. Tämä oli niin ihmeellistä, että me ymmärrämme, kuinka vakavia, todella suuremmoisista olivat nuo ensimmäiset kristilliset seurakunnat.

Me ymmärrämme, että noilla ihmisillä oli suuri vakaumus ja usko. Heidän uskoonsa kuului esimerkiksi, että he eivät koskaan tee mitään väkivaltaa, että he eivät koskaan tartu miekkaan. Ja sentähden kaikki myöskin valmistautuivat marttyyrikuolemaan, sillä kun he ymmärsivät Jeesuksen oppien ja elämän olevan verenvuodatusta ja väkivaltaa vastaan, niin he eivät voineet tehdä niin sanottua „sacramentumia” eli lippuvalaa Rooman sotajoukoille. He eivät voineet lähteä Rooman sotajoukkoihin, vaan heidän täytyi siitä kieltäytyä ja joutua vainon alaiseksi. Mutta se oli heidän onnensa ja riemunsa. Heillä ei ollut mitään muuta suurta iloa elämässään kuin se, että uskollisesti saivat noudattaa Jeesuksen käskyjä ja kulkea hänen jäljessään. Sitä he tahtoivat. Sen he saivat tehdä; ja sentähden heidän marttyyrikuolemansa oli heidän suurin onnensa ja autuutensa tässä näkyväisessä elämässä.

Me voimme siis nähdä selvän eron suuren pakanamaailman ja kristillisten seurakuntien välillä, joita oli sinne tänne siroteltuna pitkin tuota pakanamaailmaa. Ja vielä voimme nähdä, kuinka Jeesuksen oppilas ja apostoli sai tehtäväkseen perustaa koulun eli jonkinlaisen mysterio-opiston kristikunnan tueksi, mysterio-opiston, jossa vakavat kristityt, jotka tahtoivat tulla toisten ohjaajiksi, saisivat käydä lisää oppimassa. Hän perusti sen koulun Ateenaan; ja hänen suuri auttajansa ja uskollinen seuraajansa ja oppilaansa, sittemmin sitkeä ja erinomainen opettaja, oli Dionysios, Areopagin jäsen. – „Apostolien teoissa” sanotaan, että kun apostoli Paavali oli Ateenassa, niin siellä oli muutamia, jotka kuuntelivat hänen opetustaan, ja niiden joukossa oli Dionysios, Areopagin jäsen sekä eräs nainen, jotka molemmat tulivat Paavalin oppilaiksi. – Dionysios oli merkillinen mies, sillä hänessä pian alkoi kehittyä salaiset havaintokyvyt, jotka tietysti oli Paavalillakin. Se koulu, jonka Paavali perusti Ateenaan, oli treenauskoulu niille kristityille, joilla oli taipumusta seurusteluun enkeleiden kanssa ja näkemään salattuihin maailmoihin. He tarvitsivat ohjausta, että heidän uudet sisäiset aistinsa *eivät vetäisi heitä mukanaan*, vaan että he osaisivat niitä oikein käyttää, ja ymmärtää, mitä he näkivät, ja että heillä olisi tilaisuus tutkia asioita, voidakseen näiden uusien kykyjensä avulla olla yhteydessä Jeesuksen Kristuksen kanssa. Tämä oli tärkeä tehtävä tuossa Paavalin mysteriokoulussa. – Ja meidän täytyy sanoa, että kului kymmeniä vuosia, niin, pari kolme vuosisataa, jolloin oli kristillisissä seurakunnissa vielä tuota todellista elämää; oli siellä täällä seurakuntia, joissa elettiin todellista kristillistä elää. – Mutta sitten tuli maailman suuri herraus: keisari pyyhkäisi kädellään ja sanoi, että koko tämä maailma tulee nyt kristilliseksi. Kristilliset kirkot tekivät liiton valtion kanssa – ja voidaan laskea, että vuodesta 325 lähtien evankeliumi unohtui ihmisiltä. Syntyi ainoastaan tuollainen suuri kirkkokunta. Ensin syntyi yksi kirkko, sitten kaksi ja sitten useampia ja sitten satoja lahkoja, jotka kaikki ovat tietämättömiä – se meidän täytyy tunnustaa – evankeliumin oikeasta luonteesta ja jotka ainoastaan esittävät ja saarnaavat jotain omaa ajatustaan evankeliumin hyvästä sanomasta. Sellainen on tilanne nykyään maailmassa ja on ollut satoja vuosia. Todelliset kristityt, siis ne, jotka ensinnäkin elävät sitä kristittyä elämää, joka on kulkemista Jeesuksen Kristuksen viitoittamaa tietä, ja toiseksi elävät sitä elämää enkeleiden yhteydessä, jossa he ovat tietoisia näkymättömästä maailmasta ja kuolemanjälkeisistä asioista, todelliset kristityt ovat pysyneet ihmisiltä salassa. Heitä on ollut vain siellä täällä, ja kristikunta on elänyt väärässä käsityksessä siitä, mitä kristinusko on. Sentähden kysymme: onko ihmisillä mitään toivoa tulevaisuuden suhteen, onko toivoa, että tulevaisuudessa tullaan paremmin ymmärtämään Kristusta, että tulevaisuuden ihmiset tulevat kulkemaan Uuden Liiton tietä Jeesuksen jäljissä sillä tavalla kuin ensimmäiset kristityt? – Tietysti meillä on toivoa, sentähden että ihmiset ovat kuolemattomia ja jälleensyntyviä olentoja. Alkaakin syntyä tänne maan päälle yhä useampia sellaisia sieluja, jotka olivat mukana ensimmäisinä kristillisinä aikoina. On kulunut noin tuhatviisisataa vuotta suuressa pimeydessä; vain siellä täällä on loistanut valo, sentähden, että ne sielut, jotka silloin olivat maan päällä ruumistuneina, ovat vielä enimmäkseen taivaissa; mutta niitä on alkanut nyt syntyä. Niitä on syntynyt nyt viime vuosisadan loppupuolesta lähtien maailmaan sinne tänne ja syntyy yhä enemmän. Ja ne ihmissielut, jotka siis ovat olleet mukana ensimmäisinä kristillisinä aikoina, jotka siis sisässään tuovat mukanaan tiedon siitä, mitä elämä on, mitä on pyrkiminen täydellisyyttä kohti ja mitä on Vapahtajan sanoma, ne muuttavat maailmaa vähitellen. Sentähden näen silmilläni valoisian tulevaisuuden. Minun mielestäni tulee sellainen aika, jolloin maailma näyttää ihan toisenlaiselta kuin nyt, jolloin kristikunta on muuttunut kirkkaaksi, valoisaksi, iloiseksi ja onnelliseksi. Minusta tuntuu, että silloin ei ulkonaisesti saarnata samalla tavalla kuin ensimmäisinä kristillisinä aikoina, sillä jonkinlaista Kristusta ja tietoa Jeesuksesta Kristuksesta on saarnattu pitkin näitä paria tuhatta vuotta. Tulevaisuudessa tulee olemaan vähän toisin.

Silloin kaikissa kouluissa ihmislapsia jo pienestä pitäen opetetaan näkemään ihmiskunnan kehitystä ja tuntemaan ihmiskunnan kaikkia uskontoja. Lapsille, kun he tulevat ajatteleviksi ihmisiksi, opetetaan kaikkia uskontoja ja sitten myöskin Kristusta siinä merkityksessä kuin ensimmäiset kristityt saarnasivat Kristuksesta, että Jeesus Kristus toi uuden tien maailmaan. Ihmisille opetetaan kouluissa ja tempeleissä, kirkoissa ja julkisissa paikoissa Kristuksesta juuri sillä tavalla kuin ensimmäiset kristityt opettivat: Jeesus Kristus toi uuden onnellisen tien maailmaan. Ja kaikkien ihmisten pitää tutkia toisia uskontoja, jotta he eivät jäisi tietämättömyyteen mistään kohdasta ihmiskunnan kehityksessä. Heidän pitää tuntea toisia uskontoja, sillä

niitä tutkimalla he itsestään johtuvat vähitellen siihen uuteen moraaliiin, joka Jeesuksen mukana tuli maailmaan. He oppivat Vuorisaarnaa tutkimalla ymmärtämään ensin toisia uskontoja; ja tämä tulee olemaan eksoteerisesti kaikille ihmisille kuuluvaa. Ja sitten tulee taas olemaan pieniä temppeleitä, seurakuntia, joissa eletään Jeesuksen Kristuksen kaltaista elämää. Nuo seurakunnat muodostuvat ehkä sinne tänne, ehkä on yksi tai useampia joka maassa. Seurakunnat, jotka ovat kuin pieniä valtioita, ovat muodostuneet ihmisyksilöistä, jotka tahtovat auttaa ja rohkaista toisia kaidalla tiellä kulkemisessa; jotka samoin kuin ensimmäiset kristityt eivät tahdo millään tavalla olla itsekkäitä, ahneita; eivät tahdo omistaa mitään, eivät tahdo riidellä, kostaa ja häiritä millään tavalla, vaan tahtovat elää rauhassa. He harjoittelevat tätä elämää keskenään. He asuvat pienissä seurakunnissa, tekevät työtä ja tulevat toimeen siellä; ja toiset ovat toimessa ulkona maailmassa. Asuen seurakunnissa he siellä rohkaisevat toisiaan ja toisiltaan saavat lohdutusta, kun he yhdessä eteenpäin ponnistavat. Ja heillä on temppeleitä, jotka ovat auki aina ja kaikille; ja on kaikkien tiedossa, että sinne on jokaisella tilaisuus tulla istumaan hiljaisuudessa, mietiskelemään ja rukoukseen. Ovathan samalla tavalla roomalais-katoliset temppeleitkin nykyään avoinna. Vain meidän protestanttiset temppelemme ovat olleet niin kateellisia, etteivät avaa oviaan joka päivä ihmisille, jotka tahtoisivat sinne mennä istumaan hiljaisuudessa, mietiskelemään ja rukoukseen. Tulevaisuuden temppeleit tulevat olemaan sellaisia rauhan paikkoja, hiljaisuuden paikkoja, joissa ehkä silloin tällöin on hienoa urkujen soittoa, joku messu, kaunista, kohottavaa kuorolaulua, mutta jossa jokainen, joka sisään astuu, on hiljaa ja syventyy itseksensä. Niissä temppeleissä tietysti määrättyinä hetkinä juhlitaan. Ympärillä olevat ihmiset saavat valita, tahtovatko he tulla kristityiksi vai ei. Ei kukaan heitä tuomitse. Kristityt tarjoavat heille ainoastaan auttavan kätensä: tule meidän luoksemme, jos haluat. He tulevat kuuntelemaan, ja joku silloin tällöin tulee seurakuntaan ja tahtoo ruveta elämään sitä henkeväää elämää, jota siellä eletään totuudessa, rakkaudessa ja kauneudessa. — Ja sitten tietysti tulee olemaan ehkä joka maassa, aluksi yhdessä, mysterio-opistoja, joihin ne vakavat kristityt, jotka jo ovat harjoittaneet itseään tässä uudessa siveellisyydessä, lähtevät oppimaan, että heidän silmänsä avautuisivat näkemään kuoleman jälkeisiä ja taivaallisia asioita. He menevät oppimaan, elleivät ennen ole kokeneet, että ihminen voi tulla Jumalan Pojaksi, siten että Isä taivaassa nimittää hänet pojakseen. He saavat oppia tulemaan kansalaisiksi myöskin näkymättömässä maailmassa, tulemaan, niinkuin sitä toisella tavoin myöskin nimitämme enkeleiksi; sillä ihminen on kutsuttu tulemaan enkeliksi. Hänen pitää tulla enkeliksi, sillä tämä sana merkitsee: „lähettiläs, sanantuoja”. „Pelastuksen sanoman tuoja” tulee ihmisestä; ja kun hänestä tulee se, ei se merkitse sitä ainoastaan, että hän julistaa sanaa ihmisille tässä näkyväisessä maailmassa, vaan se merkitsee, että hän on hyvän sanoman eli Evankeliumin tuoja myös näkymättömässä maailmassa. Hän ilmoittaa totuuden olemassaoloa liikkumisellaan, ajatuksillaan ja sanoillaan; ja hän ilmoittaa totuuden kaikille niille olennoille, jotka kansoittavat näkymättömän maailman: kuolleille, ilman, kaikkien elementtien haltijoille, jumalille, suurille kauniille olennoille, jotka eivät vielä ole kokeneet Ihmisen ja Ihmisen Pojan mysteriota.